Millî Eğitim Bakanlığı «Bin Temel Eser»'in yayınına başladı

Millî Eğitim Bakanlığı «Bin Temel Eser» adlı bir seri kitap yayınına başlamıştır. Bu seriden ilk 9 kitap satışa çıkarılmıştır. «Dede Korkut Kitabı, Cemiyet, Han Duvarları, İhtilâl, Tekâmül ve İktisadî Nizam, Beş Şehir, Yirminci Asrın Mânâsı, Koçyiğit, Köroğlu, Karagöz, Antidemokratik Düşünce ve Şekilleri» adındaki kitapların fiatı beşer liradır.

DÜŞÜNENLERİN DÜŞÜNCELERİ

KÜLTÜR HAMLESİ: BİN ESER

GENÇ KUŞAKLAR ESKİ YAZI OKUMAYI BİLMEDİKLERİ İÇİN KÜLTÜR VE EDEBİYATIMIZIN ŞÂHESERLERİNİ BİLE TANIMAK İMKÂNINDAN YOKSUNDURLAR. OYSA, BAĞIMSIZLIĞIMIZI, MORAL GÜCÜMÜZÜ SÜRDÜREBİLMEK İÇİN TARİHİMİZİ VE KÜLTÜRÜMÜZÜ ANA KAYNAKLARDAN ÖĞRENMEĞE İHTİYACIMIZ VARDIR...

TANZİMAT sonrası Türkiyesinde, Türk kültürünü yakından ilgilendiren ve onun daha geniş çevrelere yayılmasına yararlı olan çalışmalar az değildir. Bunlar arasında Ebüzziya Tevfik, Ahmed Cevdet gibi kişilerin hizmetleri unutulmayacak kadar etkili olmuştur.

YAZAN:
Prof. Dr. Abdülkadir Karahan
(İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi)

Cumhuriyet devrinde de bir taraftan çeşitli yayınevlerinin gayretleri, öte yandan Millî Eğitim Bakanlığının Dünya Edebiyatından Tercümeler serisi devrim gençliğine yeni ufukların açılması yolunda kılavuzluk etmiştir. Bunlara üniversitelerimizin, özellikle edebiyat ve insan bilimleriyle yakından ilgilenen fakültelerimizin bir hayli kabarık olan yayımlarını ekliyebiliriz.

İşte bu zincirin son ve en önemli halkası «1000 Temel Eser» hamlesi ile başlayan gerçekten önemli yeni çalışmada şekillenmektedir.

İlk on eseri bugün Türk aydınının eline geçmiş bulunan 1000 Temel Eser serisinin amacı, Başbakan Süleyman Demirel tarafından yazılan takdim yazısında ifadesini şöylece bulmuştur: «Eski Türk yazarlarının eserleri, yeni nesillerin anlıyacağı gibi sadeleştirilerek basılacak. Batı kültürünün temel eserleri dilimize çevrilerek yayınlanacaktır. Bu suretle ikinci beş yıllık kalkınma plânı dönemi içinde 1000 ciltlik bir Temel Eserler kitaplığı vücuda getirilmesine çalışılacaktır.»

ASIL GÜCÜMÜZ

Bugünkü genç kuşaklar, eski yazı okumayı bilmedikleri için kültür ve edebiyatımızın şaheserlerini bile tanımak imkânından yoksundur. Oysa ki bağımsızlığımızı ve moral gücümüzü sürdürebilmek için tarihimizi ve kültürümüzü ana kaynaklardan öğrenmeğe fazlasıyle ihtiyacımız vardır. Milliyet gazetesinin, bu yılki KARACAN ARMAĞANI'nı, Osmanlıca değerli eserlerden birinin yeni harflere çevrilmesine ayırması da, öyle sanırım ki, biraz da, bu sebepledir.

1000 Temel Eser serisinin başında ayrı bir yazısı bulunan Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem de özenle millî kültür problemi üzerinde durmakta ve bu seriyi doğuran düşünceleri ana çizgileriyle belirtmektedir.

«DEDE KORKUT»

Yeni Türkiye'nin kültür tarihinde müstesna bir yeri olacağına şüphe edilmemek gereken bu yeni hamleye «DEDE KORKUT» kitabı ile başlanılmasını, uğurlu sayıyorum. Gerçekten Dede Korkut, Türk milletinin ortak dehasının bir verimi, bir millî destanıdır. Türk edebiyatı tarihinde bundan daha millî, bundan daha fazla halk ruhuna yakın, bundan daha çok içli ve coşkun, bundan daha fazla hayat dolu ve bundan daha her çağda canlılığını koruyabilmiş eser bulunduğunu ileri sürmek güçtür. Dede Korkut kitabının, bu konuda, uzun yıllar başarılı çalışmalar yapmış Doç. Dr. Muharrem Ergin gibi bir bilim adamımız tarafından bugünkü Türkçeye çevrilmiş olması ayrıca takdire değer bir özelliktir.

Destan alanında emek harcayanların bildikleri gibi, millî destan, konusunu millet hayatından alır. Aynı zamanda büyük bir kahramanlık menkıbesini şekillendirir. Olağanüstü bir coşkunluk ifadesi taşır.

MİLLÎ DESTAN

Yine «millî destan'ın tarihî olayların millet hayatında bıraktığı izlenimlerin sanat eseri haline gelmiş şekli» olduğu da bir gerçektir. Bu gibi eserlerin ortak sosyal zevkin süzgecinden geçerek halk malı olduğu ve bunlarda belli bir coğrafya ile tarihsel olayların, millet hayatında etkileri sürüp giden savaşların, kahramanlıkların, sevinç ve kederlerin kucak kucağa yaşadığı da bir gerçektir. Ayrıca millî destanda dilin önemi de ön plândadır. Onda bağlı olduğu dilin en güzel ve başarılı örneğini görmek kolaydır. Nihayet millî destanlar, bağlı bulundukları milletin büyük kültür hazinelerinin sembolüdürler.

Dr. Ergin'in 240 sayfa içinde bize sunduğu bu gül demetinde yukarda belirttiğimiz niteliklerin büyük çoğunluğuna rahatça tanık olmaktayız. Dede Korkut'ta Türklüğün millî hayatını, Türk kültürünün zenginliğini, Türk folklorunun değerlerini, Türk milletinin duygularını, bir aynada görür gibi, sayfalar boyunca izleyebilmekteyiz. Hele kahramanlık duyguları olanca güçleriyle karşımızda ayaktadır. Eş mânâda olan Alp, Yiğit, Eren sözleri ve onların sembolleştirdiği tipler sanki bizimle beraber yaşar gibidirler. Bu kitapta canlı, hareketli, olaylara âdeta katılan bir tabiat ile de karşı karşıya geliyoruz. Baş döndürücü bir hızlılık içinde akıp giden hayat tüm tarih olmamakla beraber, tarihle ilgisiz de değildir. Özellikle Oğuz Türkleri'nin, Orta Asya'daki ilk yurtlarından başlayarak Azerbaycan ve Doğu Anadolu bölgelerine yayılışları ve burada bağımsız ve yiğitçe yaşayışları bir sinema şeridi gibi gözlerimizin önünden akıp gider.

Bir önsöz ile herbiri ayrı bir bütün olan, ancak hepsi bir araya gelince de yine bütünlüğünü kaybetmeyen Dede Korkut destanı, 12 parçadan oluşmuştur. Dede Korkut'un dili için Türkçe'nin eşsiz başarı örneği niteliğini taşıyor demek yanlış olmaz. Onun dili bir bakıma ata sözleri ve vecizeler özelliğini kazanmıştır. Ondaki usluba, açıklığa, yalın güzelliğe hayran olmamak elden gelmez.

Dede Korkut kitabı, Batı Türklerinin temelini kuran Oğuzlar'ın hayatını kapsamaktadır. Eserde Oğuz hükümdarı Bayındır Han'dır. Ondan sonra gelen Kazan Bey'dir. Kazan, destanların en önemli kahramanı, Oğuz'ların ortak beylerbeyi, bir çeşit genel valisidir. Kazan'ın ve dayısı Uruz'un idaresinde eski 24 Oğuz boyu bölünüşüne göre çeşitli beylikler ve boylar bulunmaktadır. Eserde Oğuz'ların millî hayatı, birer sembol niteliğinde olan kahramanların çevresinde dile getirilmiştir. Yaşlı ve güngörmüş Dede Korkut, Oğuz'ların akıl hocası, ozanlar ustası, kerametler sahibi ve her destanın akışından sonra onun ilk düzenleyeni, bir bakıma âdeta yazarı durumundadır. Bu millî destanımızın niteliklerini daha geniş şekilde tanımak isteyenler Dr. Ergin'in yazdığı önsözü ve özellikle eserin kendisini özenle okumalıdırlar.

Devlet Kitapları arasında Millî Eğitim Basımevinde İstanbul'da 1969 yılında basılan bu şaheser, Erdoğan Günay'ın zarif minyatürleri ile de süslenmiştir.

BİR KÜLTÜR SORUNU

Çağımızda ekonomik sorunların öncelik kazandığı bir gerçek olmakla beraber bir ülkenin sadece bu alandaki kalkınma ile beklenen amaca varabileceğini sanmıyorum. Bu bakımdan kültürel alanda ilerlemenin ve yükselmenin de zorunlu olduğuna inandığım için millî kültürümüzün tanınmasına ve yayılmasına hizmet etmenin de bir mecburiyet olduğunu bir kere daha, bu vesile ile tekrar edeceğim. 1000 Temel Eser teşebbüsü, bu kültürel uyanışın yeni ve değerli bir sembolü olmak nedeni ile desteklenmeğe, tebriğe fazlasiyle hak kazanmaktadır.

YENİ YAYINLAR

Geriye kaldı 989 kitap

«KİTAPLAR, insanlar arasında düşünce ve bilgileri, inanç ve duyguları yayan, zekâ ve kültürün, ilim ve sanatın, değer hükümlerinin dünya ölçüsünde paylaşılmasına ve zaman içinde devamına yardım eden vasıtalardır. Kitaplar, bir milletin kültür değerlerini dünden bugüne taşıyan varlıklar olarak milli kültürün temel taşları ve aynı zamanda insanlığın paylaştığı ilim ve fikir dünyasına açılan kapılardır.»

Hangi partiden olursanız olun — ister CHP'li, ister TİP'li, ister YTP, ister MP., ister GP ve hattâ ister MHP'li — şu yukarıya aldığım sözlere karşı çıkabilir misiniz? Altındaki imza **«Başbakan Süleyman Demirel»** de olsa, hayır, sanmıyorum. Başbakan **Demirel**, kendisinden önce gelen CHP döneminin başlatıp yürüttüğü fakat DP yönetiminin — istediği halde — bir türlü toptan kaldıramadığı — yalnızca yavaşlatmak ve bir çeşit karınca yürüyüşüne indirmekle yetindiği — ünlü **«Klâsikler»** dizisindeki o yavan önsöz yazma tutkusuna kaptırmış kendini; şaşırtıcı bir atılganlıkla AP'li kültür hazımsızlarının bir çırpıda ortadan yokettikleri **«Klâsikler»** dizisi, yerini şimdi yeni bir diziye, AP'li kültür hazımsızlarının düzenledikleri **«1000 Temel Eser»** dizisine bırakmış. CHP'li **«Klâsikler»** de o dönemin başı — yani **İsmet İnönü** — ile yine onun Millî Eğitim Bakanı — yani **Hasan Âli Yücel** — kitapların başına birer önsöz yazar da **Demirel** ile Bakan **İlhami Ertem** yazmamazlar mı? Oturmuşlar, bir güzel döşenmişler onlar da.

Gerçeği söylemek gerekirse, hem **Demirel**, hem de Bakan **Ertem** — kültürün politikayla mesafesini iyi ayarladıklarından olacak — pek doğru, pek yerinde, pek özenli konuşuyorlar: **«Memleket fikir hayatına kazandırmak istediğimiz değerler bakımından iyi seçilmesi gereken temel kitaplar, okul öğrenimini desteklemek ve tamamlamak. Türk Gençliğinin kabiliyetlerinin geliştirilmesini ve bütün vatandaşlarımızın faydalanacağı bir temel kitaplığın teşkilini hedef almaktadır.»**

Bu **«Türk gençliğinin kabiliyetlerinin geliştirilmesini ve bütün vatandaşlarımızın faydalanacağı bir temel kitaplığın teşkilini hedef alan»** ünlü **«1000 Temel Eser»** den bugüne kadar yayınlanmış onbir kitap şunlar: **«Dede Korkut Kitabı»** (Muharrem Ergin), **«Cemiyet»** (R.M. MacIver ile Ch. H. Page'den çeviri), **«Han Duvarları»** (Faruk Nafiz Çamlıbel), **«İhtilâl, Tekâmül ve İktisadi Nizam»** (Allen M. Sievers'ten çeviri), **«Beş Şehir»** (Ahmet Hamdi Tanpınar), **«Yirmi Asrın Manâsı»** (Kenneth Boulding'ten çeviri), **«Koçyiğit Köroğlu»** (Ahmet Kutsi Tecer), **«Antidemokratik Düşünce Şekilleri»** (David Spitz'den çeviri), **«Karagöz»** (Muhittin Sevilen), **«Kültür Değişmeleri»** (Mümtaz Turhan) ve **«Türk Tarihinden Yapraklar»** (Yılmaz Öztuna).

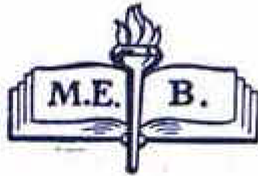
«1000 Temel Eser» başlığı da, iki önsöz yazarının kitapların başında ettikleri sözler de aşırı bir **«İddia»** taşıyor, taşıyor ya, o **«İddia»** ların hemen ardından gelen kitaplar, bütünüyle çelişki halinde: **Çamlıbel**'in **«Han Duvarları»** mı, **Mümtaz Turhan'**ın **«Kültür Değişmeleri»** mi, o adı sanı hiç mi hiç duyulmamış **Boulding**'lerin **Sievers**'lerin, **Spitz**'lerin, **MacIver** ile **Page**'lerin yazdıkları — Tanrım, ne kötü bir Türkçedir o çeviricilerin kullandıkları — kitaplar mı **«Türk gençliğinin kabiliyetlerini geliştirecek»**, onlar mı **«Bütün vatandaşlarımızın faydalanacakları bir temel kitaplığın teşkilini hedef alacak»**.

Şiir mi seviyorsunuz? **«Han Duvarları»** sizi şiirden soğutur, Türk şiiri bugün artık burada değil, hayır, diye başkaldırırsınız, **«Koçyiğit Köroğlu»** ndaki yorum, teknik, biçim ve anlayış günümüzün Türk tiyatrosuna aynalık ediyorsa, vay tiyatromuza bizim, vay! Türk nesri **«Beş Şehir»** de değildir, bay **Şiar Yalçın, Âmiran Kurtkan, Erol Güngör** ile bayan **Seniha Yazıcıoğlu**; dilimizin nereye vardığını, nereye yöneldiğini, hangi evrelerden geçtiğini bilmiyor olabilirler, ama **«Türk Gençliğinin kabiliyetlerini geliştirip bütün vatandaşlarımızın faydalanacakları bir temel kitaplığın teşkilini hedef almış»** kitaplarda — herhalde — bu kadar kötü, bu kadar uygunsuz, çetrefil, ölü bir Türkçeyi de kullanamazlar, hakları yoktur çünkü.

Daha çok şey söylenebilir, çok şey yazılabilir **«1000 Temel Eser»** in yayınlanan onbir kitabı üzerine, fakat neye yarar? AP'li kültür hazımsızlarının amacı, kendilerinden önce yapılmış iyi'yi yıkmak, yerine kendilerince **«Asıl iyi»** saydıklarını getirip koymaktır, gün gibi ortadadır bu; ne durdurulabilir, ne engellenebilir. Yapılan, gerçekte tam bir kültür ve dil düşmanlığıdır, başka birşey değil.

Son birşey daha söyleyeyim: AP, ne yapsa etse, CHP'den bu kadar ustalıkla, bu kadar başarıyla eskiden beri birikmiş öcünü alamazdı. **«1000 Temel Eser»** in ilk ağızdaki onbir kitabı bunu AP'ne sağlamıştır. Bulucularıyla düzenleyicileri övünsünler, sevinsinler!

TARIK DURSUN

DEVLET KİTAPLARI

1000 TEMEL ESER

KİTABIN ADI	Fiatı
DEDE KORKUT KITABI	5.—
HAN DUVARLARI	5.—
BEŞ ŞEHİR	5.—
KOÇYİĞİT KÖROĞLU	5.—
ANTIDEMOKRATIK DÜŞÜNCE ŞEKILLERI	5.—
KARAGÖZ	5.—
KÜLTÜR DEĞIŞMELERI	5.—
TÜRK TARIHINDEN YAPRAKLAR	5.—
YARATILIŞ VE TÜREYİŞ	5.—
İDEAL VE İDEOLOJİ	5.—
COĞRAFYADAN VATANA	5.—
VATAN YAHUT SİLİSTRE	5.—
GÜLNIHAL	5.—
BİZE GÖRE-GURABAHANE-İ LAKLAKAN	5.—
AZIZ İSTANBUL	5.—
KENDİ GÖK KUBBEMİZ	5.—
EĞİL DAĞLAR	5.—

- İlk 60 kitap için abone bedeli 300.— liradır.
- Subay, öğretmen ve Memurlara taksitle abone kaydı yapılmaktadır.
- Ödemeli ve Pullu satışımız yoktur.
- 1000 Temel eserden ve Bakanlığımız yayınlarından perakende satın almak isteyenler yayınevlerimizden temin edebilirler.
- Yayınevlerimiz: ANKARA, ADANA, AFYON, ÇANAKKALE, DIYARBAKIR, EDİRNE, ERZURUM, ESKİŞEHIR, GAZIANTEP, İSTANBUL, İZMIR, KAYSERİ, KONYA, SAMSUN, SİVAS, TRABZON, VAN.

Müracaat: DEVLET KITAPLARI MÜDÜRLÜĞÜ
Sultanahmet — İstanbul
Tel: 22 38 03

(Basın: 25370) 17460

BURHAN FELEK

BİN TEMEL ESER

MİLLÎ Eğitim Bakanlığı yeni bir kültür hizmetine başladı. 1000 temel eser adı altında faydalı kitaplar bastırıyor ve ucuzca piyasaya arzediyor. Tebrik ederiz.

Rahmetli Hasan Âli Beyin kurduğu bu gelenek, Bakanlığın en faydalı ve lüzumlu hizmetlerinden başlıcasını teşkil eder, takdir ve teşvik ederiz.

Ne var ki bir hizmetin başlaması meselâ İslâm Ansiklopedisi gibi muntazaman çıkmakta olan bir ana eserin orta yerde bırakılmasına sebep olmamalıdır. Bilhassa ansiklopediler kısa zamanda bitirilmeğe mahkûm neşriyattır. Bitmesi uzar ve neşir temposu ağırlaşırsa, baş tarafı ile sonraları arasında geçen zaman zarfında eserin muhtevasında değişiklikler olmak lâzım gelir. O da yapılamıyacağı için eser battal olur. İşte (İnönü + Türk) Ansiklopedisi.

Bu büyük eser 1943 eylül ayında çıkmaya başladı, demek ki şimdi 26 senesi bitti. Önümde duran birinci cildin başında zamanın Cumhurbaşkanı «İnönü»nün bir «takrizi» var. Kendi el yazısıyle. Bakın birinci cildin başında zamanın Cumhurbaşkanı ne yazmış?

«Bu eserin değerini arttırmak için emek vermeyi her Türk aydınından beklerim.

Ansiklopedi Türk kültürünün yeni devrinin bir işareti, bir sembolü olacak ve fikir hayatımızda geniş tesirler yapacaktır. Onu başaracaklar, millete büyük hizmetler yapanlar gibi engin saygılarımıza hak kazanacaklardır.

15.10.1943»

Biz İnönü'nün bu yazısının tam aksini yaptık. Bir kere eserin adını değiştirdik.. Bu gayri ciddi bir iş oldu; aslına bakarsanız bir ana esere bir Cumhurbaşkanının adını vermek de abes idi. Allah eksik etmesin, milletimizde yağcılık esnafı çoktur. «Aman paşam! Sizden başkasının ismi yakışır mı?.» diye adamın adını lûgat kitabına verdiler. Bu eseri İsmet Paşa yazsa ve İsmet Paşa bassa idi dahi adını vermek usûlden değildi; ama bir kere olmuş.. Demokratlar gelince ilk iş İsmet Paşanın ismini tarih kitaplarından çıkarmak oldu. Bu da ayıp oldu. Hükümete, devlete yakışır bir hareket değildi. Çok küçük bir hınç almak teşebbüsü idi. Bu arada İnönü Ansiklopedisinin de adı değişti.. Zaten ağır giden bu iş bir parti politikası metaı olunca gevşedi. Bende 10 cildi var. Birinci ciltteki malûmatın bir çoğu değişmiş. Meselâ Adapazarı, Adana, Afrika.. Büsbütün başka yerler olmuşlar. Hikmet, kimya, kozmografya malûmatının yerine başka şeyler gelmiş..

Ve bu kitap Paşanın temennisinin tam aksine bizim kültür hayatımızda güdük kalmış bir bina oldu. Şimdi ben elimdeki 10 cildi ne yapacağımı bilmiyorum..

Yâni demek isterim ki; devletin neşretmesi lâzım gelen bir takım eserler vardır. Bunları özel sermaye yapamaz. Yapsa da pek zor olur. Bugün neşredilmekte olan özel bir ansiklopedinin ne kadar ağır şartlarla çıkarıldığını içinde olduğumuz için biliriz. Her şeyden evvel bu gibi temel eserlerin basılması bir sermaye işidir. Hele cilt cilt çıkan büyük eserler için 10 milyonları bağlamak gerekiyor. Bu da her babayiğitin kârı değil.

İmdi geleceğimiz nokta şudur:

Devletin klâsiklerin tercümesi, ansiklopediler neşri, eski tarih kitaplarımızın basılması gibi mühim yayın vazifeleri vardır. Hele yazısını ve dilini değiştirmiş — biz gibi — bir millet için bu iş önde gelen bir vatan vazifesidir; bu vazifeyi gelmiş geçmiş hükûmetler de idrâk etmişlerdir. Ne var ki; teşebbüsün azamet ve ehemmiyetini kavrayamıyan icracılar işi ya küçük tutmuş, ya çabuk tezgâhlayamamış, böylece bu büyük hizmet aksamıştır. Nitekim İnönü - Türk Ansiklopedisi de bence artık D harfinde kurumuş bir ağaçtır..

Onun için burada böyle esaslı bir yayın işine girmiş devlet teşekküllerine, bankalara ve diğer kültür müesseselerine bâzı şeyleri hatırlatmak isterim.

Zaten geniş bir seri olan gerek klâsikler gibi, gerek iddiası sayı adıyle ortaya atılan 1000 temel eser gibi, gerekse ansiklopedyalar ve kamuslar gibi büyük teşebbüslere girişirken parasını, emeğini, yayın temposunu evvelden iyice hesaplamalı, işe öyle başlanmalıdır. Ve bunu şahsi bir teşebbüs, bir Bakanın veya Başvekilin teşebbüsü halinden çıkarıp kanuna bağlayarak devamlılığını sağlamalı ve asla siyasi kimselere izafe edilmemelidir. Hem lüzumu yoktur, hem faydası.

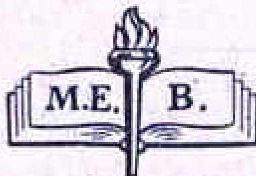
Bundan ayrı olarak da bu neşriyat için bir müşavir heyet teşkil etmelidir. Bu müşavir heyet Türkiye Millî Kütüphanesinin muhtaç olduğu eserleri yâni tercüme edilerek neşredilmesi lüzumlu olan eserlerin peyderpey listesini yapmalıdır. Bunun içinde ilmen öncelik tanılacak ansiklopedya, tarih, coğrafya gibi eserleri öne almalıdır.

Bugün Türkiyede büyük bir basım ve yayım gayreti vardır. Doğrusunu isterseniz bu gayret mahalline masruf değildir. Çoğu havaiyattan ibaret, fakat müşteri bulan eserler basılıyor. Ciddi eser yok. Bunun sebeplerinden biri de tâbi' ve nâşirlerin fazla para vermemeleridir. Belki onlar da haklıdır, halk ciddi eser almıyor. Bunun da sebeplerini araştırmak lâzımdır. Sırası gelmişken söyliyeyim. Bize böyle bilgileri toplayacak, ilmi şekilde kurulmuş bir araştırma merkezi lâzımdır. (Bu araştırma = recherche mânasına değil, investigation anlamındadır).

Yâni bu yayın gayretini rasyonel ve birbirini tamamlar hale getirmekte fayda vardır. Muhtelif müesseselerin pek güzel basılmış eserlerini alıyorum, iftihar ediyorum; ama eser ne işe yarar? diye evirip çeviriyorum.. Kimse alınmasın.. Gerçi müellifleri de teşvik etmek lâzım.. Bunun için mükâfatlar koymak, lâalettayin bir eseri yardım olsun diye alıp basmaktan çok daha tesirlidir. Yâni devletin, bankaların, diğer müesseselerin artık bastıkları eserleri muayyen bir ihtiyaca cevap veren umumî bir programdan seçmeleri hem kendilerinin güttükleri gayeye, hem memleket menfaatine uygun olur. Bugün benim gördüğüm; «Biz de kültüre hizmet ediyoruz» densin için atılmış çoğu hedefsiz adımlardır.

Bu yazımla kimseye târiz etmek hatırımdan geçmemiştir. Ama Türkiyede dergi, bülten, fasikül gibi peryodik, kitap ve risale gibi gayri mevkut pek çok eser çıkıyor. Çoğu anbarlarda kalıyor ve kâğıt sepetine atılıyor. Bu gayreti değerlendirmek ve bu israfı önlemek bir millî vazifedir.

B. F.

1000
TEMEL
ESER

1 — Milli Eğitim Bakanlığınca yayımlanmakta bulunan Bin Temel Eser'in 61'inci kitaptan itibaren 2 nci 60 kitaplık abone kaydına başlanılmış olup bedeli 300.— liradır.

2 — Abone bedellerinin aşağıdaki adrese posta ile veya banka havalesiyle Ziraat Bankası Bahçekapı şubesindeki 8 sayılı hesaba gönderilerek mektupla durumun Müdürlüğümüze bildirilmesi.

3 — İstanbul'da bulunan okuyucular bizzat müdürlüğümüze müracaatla abone olabilirler.

4 — 1000 Temel Eser'e, subay, memur, öğretmen, bankaların daimi memurları, fikir işçileri ve devlet sektöründeki daimi işçiler ayda 25.— lira taksitle de abone olabilirler.

5 — Taksitli abonelerden posta masrafı alınır.

6 — Abone kaydı Nisan 1971 ayı sonuna kadar yapılır.

7 — Mevcutları kalmamış olan 1000 Temel Eser'in 2 nci baskıları yapılmaktadır.

8 — Daha fazla izahat için Müdürlüğümüzden bilgi istenebilir.

Devlet Kitapları Müdürlüğü
Sultanahmet İstanbul
Tel: 22 38 03

(Basın: 12455) — 4122

"1000 TEMEL ESER„ KURULU LAĞVEDİLDİ

ANKARA, THA

Millî Eğitim Bakanı Şinasi Orel, «1000 Temel Eser» dizisini hazırlayan kurulu lâğvetmiştir. Kurula girecek üyeler yeniden seçilecektir. Lağvedilen kurul şu kimselerden kuruluydu:

«Nihat Sami Banarlı, Kenan Akyüz, Prof. Faruk Timurtaş, Prof. İbrahim Kafesoğlu, Muharrem Ergin, Sabahattin Zaim, Bevian Toğrul, Yılmaz Öztuna, Mümtaz Turhan, Mehmet Kaplan.»

Prof. Mümtaz Turhan bir süre önce ölmüş, Prof. Mehmet Kaplan da, «Kurul üyelerinin kendi eserlerini bastırdıkları» gerekçesiyle istifa etmiştir.

"1000 TEMEL ESER„in BASIMI DURDURULDU

ANKARA, ÖZEL

1969 ocak ayından bu yana Milli Eğitim Bakanlığınca yayınlanmakta olan «1000 temel eser» dizisinin basımı Bakanlıkça durdurulmuştur.

1969 yılından bu yana bu dizide 66 eser yayınlanmış ve 12

Devamı Sa. 9, Sü. 3 de

"1000 TEMEL ESER„in

Baştarafı Birincide

milyon lira sarfedilmiştir. Bakanlık, dizi için Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan rapora dayanarak gerekli kararı almış ve baskıyı durdurmuştur.

Milli Eğitim Bakanı Şinasi Orel, kendisini ziyaret eden Türk Dil Kurumu yöneticilerine, «1000 temel eser» dizisini yöneten kurulu dağıttığını açıklamış, bu kurulu yeniden kuracağını bildirmiştir.

Türk Dil Kurumu Genel Yazmanı **Ömer Asım Aksoy**, Yürütme Kurulu üyesi **Hikmet Dizdaroğlu**, Prof. **Samim Sinanoğlu**, Prof. **Hasan Eren**, Prof. **Vecihe Hatipoğlu**, Prof. **Gündüz Akıncı**, Milli Eğitim Bakanını ziyaret etmişler ve kendisine, **«Biz, Atatürk'ün kurduğu devrimci bir kurumuz. Atatürk'ün bize bıraktığı emaneti onun ilkelerine uygun olarak yaşatmağa çalışıyoruz. Bizim, kendimiz ve Kurumumuz için istediğimiz bir şey yoktur. Sadece, devrimci ve Atatürkçü çalışmalarınızda size destek olmak istiyoruz»** demişlerdir.

RAPOR

«1000 Temel Eser» konusunda Türk Dil Kurumu bir rapor hazırlamıştır. Raporda şimdiye kadar bu dizide yayınlanan kitaplar için şöyle denilmektedir:

«Bu diziyi temellendiren ana düşünceler şu noktalarda toplanmaktadır:

- **Kaba bir şovenlik diye adlandırılabilecek, geriye dönük ilkel ve duygusal bir milliyetçilik,**
- **Romantik bir ırkçılık,**
- **Dil, din ve düşünce yönlerinden bütün kurumları ile köhne Osmanlı düzenine hayranlık,**
- **Atatürk devrimleri ve Cumhuriyet rejiminin temel ilkeleri üzerinde kuşku uyandırma, bunların erdemine gölge düşürme,**
- **Bütün devrimci kişi ve kuruluşlara sürekli bir saldırıya girişerek bunları yıpratma.**
- **Yalnız bir yönetim biçimi değil, aynı zamanda bir insancıl ülkü olan demokrasiye ve bunun temeli olan bilimsel düşünce ve läyik ahlâka cephe alarak çağ dışı bir anlayış ve karşı devrimci düşünceyi sevimli ve geçerli kılma.»**

ESKİ BAKAN ERTEM, 1000 TEMEL ESERİ SAVUNDU

ANKARA, ÖZEL

Türk Dil Kurumunun raporu üzerine yayını durdurulan (1000 Temel Eser) hakkında eski Milli Eğitim Bakanlarından İlhami Ertem bir demeç vermiş «Bugünün Türkiyesinde, Atatürk'ün büyük şahsiyetinin arkasına

Devamı Sa. 9. Sü. 6 da

ESKİ BAKAN ERTEM,

Baştarafı Birincide

saklanarak gerçekler örtülemez, hakikatler değiştirilemez» demiştir.

Ertem, raporla ve Bin Temel Eser dizisinin yayınlanmasının yasaklanmasıyla ilgili olarak şöyle konuşmuştur:

«— Bugüne kadar yayınlanan altmışaltı eser milletimizin büyük ilgisini kazanmıştır. Öyle ki, 40 bin baskısı olan birçok eser onbeş günde tükenmiştir.

Hal böyle iken, Türk Dil Kurumunun basından edindiğimiz bilgilere göre «Bin Temel Eser» hakkında hazırladığı rapor hangi maksada hizmet etmek istiyor?

Kitapçıların vitrinleri Mark. Leninist, Maoist, kızıl emperyalizm eserleri ile doluyor, çok tehlikeli ve yıkıcı olmuyor da «Bin Temel Eser» içinde bulunan: Dede Korkut, Orhun Âbideleri Oğuz Kaan, Malazgirt Zaferi, Köroğlu, Karagöz mü çok tehlikeli ve yıkıcı oluyor Orel'in rapordaki görüşlere katıldığını hiç sanmıyorum.»

Buyurun Sayın Veli Bakırlı.

VELİ BAKIRLI (Manisa) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Yurdumuzda bu yıl bol ve bereketli mahsul vardır. Köylü yurttaşlarımız ve hepimiz bundan büyük sevinç duyuyoruz. Millî ekonomiye en büyük katkıda bulunan üretici kütlelerin daha iyi geçim olanaklarına kavuşması en içten temennimizdir. Ancak hemen ifade edeyim ki, köylülerimiz dertlidir ve bâzı konuların çözümlenmesinde tedbir istemektedirler. Bunların ikisini bir kez daha Hükümete duyurmak istiyorum.

Kaderini toprağa bağlıyan bu insanlar daha bol ve daha kaliteli ürün alabilmek için gece - gündüz zirai mücadele yapmaktadırlar. Ama gelin görün ki, piyasada satılan tarım ilâçları etkisini kaybetmiştir ve çiftçilere yarar sağlamamaktadır. Bu yüzden üzüm, pamuk, tütün gibi ürünlerimize musallat olan çeşitli hastalıklar önlenememektedir. En yüksek dozu kullanan üreticiler bile bundan şikâyetçidirler. Şu kadarını söyliyeyim, bankalardan 1 000 lira kredi alan çiftçi vatandaşlar bunun en az yarısını ilâç parası olarak geriye vermekte, ama yine de sonuç alamamaktadır. İlgili Bakanlık derhal bu konunun üzerine eğilmezse vakit geçecek, hem millî servet heder olacak, hem de bâzı ilâç imalâtçılarının kasasına milyonlarca lira fazla girecektir.

Kaliteli üzüm yetiştiremediğimizden ötürü dışta pazar bulamamanın acısını milletçe hepimiz çekeceğiz.

Hemen alınacak tedbirler şunlardır :

Piyasadaki tarım ilâçları tahlile tâbi tutulmalıdır.

Zirai mücadele Tarım Bakanlığının uygun göreceği en etkili ilâçlarla yapılmalıdır.

Mücadele hiçbir yarar sağlamıyan, ne olduğu belirsiz ilâçların satılması kesin olarak önlenmelidir.

Bütün bölgelerde zirai mücadele ekipleri göreve başlatılmalı ve ziraat teknisyenlerinin üreticilere yardımı sağlanmalıdır.

Bütün bunlardan öte, mesele bir de halk sağlığı açısından ele alınmalıdır. Yurdumuza giren ilâçları Tarım Bakanlığı ile beraber Sağlık Bakanlığı da sıkı bir kontrola tabi tutmalıdır.

Değerli arkadaşlarım, bir başka konuya, krediler konusuna da kısaca değineceğim.

22 milyarlık kredi ihtiyacına karşı, ancak 10,5 milyar kredi verebildiğimiz üretici kütleleri yine aracı ve tefecilerin kucağına düşmüştür. Ziraat Bankası çiftçilerin ihtiyacını karşılıyamamakta, üstelik ağır bir kırtasiyecilikle çiftçilere zorluk çıkarmaktadır. Şu kadarını arz edeyim, vatandaşlar 1 000 lira para alabilmek için 15 gün banka kapılarında süründürülmektedir. Bunun sonucu olarak; asmadaki üzüm, tarladaki tütün daha şimdiden çok düşük fiyatlarla aracılara satılmaktadır. Korkarız, bu yıl da köylünün kaderi değişmiyecek, köylü yine eliboş, karnı aç kalacaktır.

Değerli arkadaşlarım, artık bu düğümü çözmeye mecburuz. Yüce Heyetinize iki rakam vermek istiyirum.

1950 - 1960 larda Ziraat Bankasının kredi baremi şöyle :

Üzümde dönüm başına 150 lira, tütünda dönüm başına 130 lira.

Yıl; 1971... Ziraat Bankasının tarım kredilerinde baremi şöyle :

Üzümde dönüm başına 150 lira, tütünde dönüm başına 130 lira.

Bu tabloyu şunun için çizdim : Varın gerisini siz hesabediniz.

Saygılar sunarım.

4. — İstanbul Milletvekili İlhan (Egemen) Darendelioğlu'nun, Millî Eğitim Bakanlığınca yayımlanmakta olan «Bin temel eser» hakkında gündem dışı demeci

BAŞKAN — Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanmakta olan «1 000 temel eser» hakkında Sayın İlhan Darendelioğlu söz istemiştir. Buyurun, Sayın Darendelioğlu.

İLHAN (EGEMEN) DARENDELİOĞLU (İstanbul) — Sayın Başkan muhterem arkadaşlarım;

Geçtiğimiz hafta İstanbul ve Ankara'nın büyük gazetelerinde Millî Eğitim Bakanlığının yayınlamakta olduğu; «1 000 temel eser» hakkında şu şekilde bir haber çıkmıştı; haber bir ajans vasıtası ile verildiği için, ciddiyetinden emin olduğumuz için ajans haberini aynen naklediyorum : «Millî Eğitim Bakanlığınca 1969

dan beri yayınlanan ve sayısı 66 ya ulaşan «1 000 temel eser» dizisi ile ilgili olarak hazırlanan raporda; «1 000 temel eser» dizisi ülkemiz için çok tehlikeli ve yıkıcı bir gelişmenin başlangıcı olmuştur. Bu dizide yer alan bâzı yayınlarda; Atatürk ilkelerine aykırılık, Anayasanın özüne ve sözüne ters düşmeler, Atatürk ve Kurtuluş Savaşını başarmış olanlara açıkça cephe alınması dikkati çekmiştir.» deniliyor. Yani, buradan anlaşılıyor ki, Millî Eğitim Bakanlığına bir rapor sunulmuş - sonradan muttali olduk - raporu Türk Dil Kurumu üyelerinden 3 kişilik bir heyet sunmuş ve bu raporda da «1 000 temel eser» in Türk Milletinin temeline âdeta - âmiyane söylemek lâzımsa - dinamit koyan eserler olduğu ifade edilmiş.

Aziz ve muhterem arkadaşlarım,

«1 000 temel eser» in hemen çoğunu gören ve okuyan bir kişi olarak iddia edebilirim ki, Vekile sunulan bu raporla neşredilen eserler arasında bir münasebet bulmak asla mümkün değildir. Hele «1 000 temel eser» dizisi ülkemiz için çok tehlikeli ve yıkıcı bir gelişmenin başlangıcı olmuştur) sözü oldukça mübalâğalı bir hükümdür. Atatürk ilkelerine aykırılığı ise, daha da büyük, hattâ evhama varan bir yakıştırmadır.

İşte, elimde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bastırılmış yayınları gösteren bir liste var, vaktinizi almamak için birkaç tanesini nakledeyim :

«Han duvarları» Faruk Nafiz Çamlıbel'in. Biliyorsunuz, «Han duvarları» Millî Mücadelemizi dile getiren bir eserdir.

«Türk tarihinden yapraklar» Türk tarihini dile getiren eser.

«Coğrafyadan vatana» Remzi Oğuz Arık'ın güzel bir eseri.

«Vatan yahut Silistre» Namık Kemal'in bir eseri.

«Aziz İstanbul» Yahya Kemal'in bir eseri.

«Türkçülüğün esasları» Ziya Gökalp'ten.

«Atatürk» bir heyet tarafından hazırlanmıştır ve bu heyetin başında Hasan Âli Yücel vardır, Salih Omurtak vardır.

«Zeytin dağı» Falih Rıfkı Atay'ın bir eseri.

«Oğuz Kaan destanı»

«Orhun âbideleri»

«Erenlerin bağından» Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun.

«Seçme hikâyeler» Ömer Seyfettin'den.

Atatürk hakkında bir başka eser : «Türk atasözleri»

«Seçmeler», «Türk'ün şehnamesi» gibi eserler....

ÇETİN YILMAZ (İçel) — Çeviriler de var, onları da söyle.

İLHAN (EGEMEN) DARENDELİOĞLU (Devamla) — Şimdi aziz ve muhterem arkadaşlarım,

50 yıllık Cumhuriyet tarihimizin hiçbir devrinde yurdumuzun ve milletimizin 12 Mart muhtırasından önceki gibi korkunç bir ortamın içine girdiği hissedilmemiş idi. Memleketin temel nizamına dinamit koymak istiyen Marksist ve anarşistlerin şerefli Türk ordusu sayesinde susturulduğu, adalet huzuruna getirildiği şu günlerde «1 000 temel eser» dizisinin ülkemiz için çok tehlikeli ve yıkıcı bir başlangıç olduğunu söylemek, hele eserleri seçen kurulu lâğvetmek, Millî Eğitim Bakanlığı için gerçekten büyük bir talihsizlik olmuştur. (A. P. sıralarından, «Bravo» sesleri) Çünkü, yüzbinlerce masum kişi büyük gazetelerde çıkan bu haberi okuduktan sonra, bu anarşi ortamını hazırlıyan sebeplerin başında bu eserleri, azledilen bu kurulu görecektir her halde. Fakat gerçekler öyle midir, hâdise bu mudur?

Muhterem arkadaşlarım,

Müsaadenizle «1 000 temel eser» dizisini husule getiren heyetin de adını vermek isterim :

Nihat Sami Banarlı.. Tanınmış bir edebiyat öğretmeni, Atatürk'e karşı olmakla asla bir münasebeti yok. Atatürk'e ait en güzel yazıları bu zat yazmıştır.

Kenan Akyüz.. İlim adamı, Atatürkçü.

Faruk Kadri Timurtaş.. Atatürk için en güzel yazıları yazan kişidir, ilim adamı.

İbrahim Kafesoğlu... Türk Tarihi Profesörü.

Muharrem Ergin.. Türk Lehçeleri Tarihi Profesörü.

Sabahattin Zaim.. İktisat Fakültesi Profesörü.

Yılmaz Öztuna. Tanınmış bir tarihçimiz.

Muhterem arkadaşlarım,

Şimdi bunlardan hiçbiri Marksist ve Leninist öğretim üyeleri gibi kürsülerini ve kalemlerini yıkıcı ve bozguncu faaliyetlere alet eden kişilerden değildir.

Hayret etmemek mümkün değildir ki; bir memleketin Marksisti ile milliyetçisini aynı tehlike içinde gören bir zihniyete dünyanın hiçbir yerinde raslanmamıştır. (A. P. sıralarından, «Bravo» sesleri)

Bir de diyoruz ki; bu genç çocuklar, şimdiki üniversitedeki çocuklar niçin memleketsever değil de anarşist oluyorlar? Mazisini ve tarihini bilmiyen, geçmişinin hamaset ve cesaretinden haberi olmıyan bir nesil, milliyetçi, vatanperver olur mu? (A.P. ve D. P. sıralarından, «Bravo» sesleri)

Aziz ve muhterem arkadaşlarım,

Bu eserler aslında Türk tarihini dile getiren eserlerdir; Atatürk'ü bütün haşmeti ile, bütün cesameti ile dile getiren eserlerdir. Şimdi, Marks'ı, Mao'yu, Lenin'i, Millî Eğitim Bakanımızın silâhlı arkadaşları bayi vitrinlerinden aldı, yok etti. Bugün Allah'a çok şükür vitrinlerimizi istilâ etmiş olan bu eserlerden hiçbiri gözükmüyor, ama gençlerin eline «geriye dönüktür» yalanı ile «Orhun âbideleri» ni, «Evliya Çelebi» yi, «Yunus» u, «Karacoğlan» ı da vermezsek ne okuyacak, bunlara ne vereceğiz? Hippilerin hayatını mı verelim? (A. P. ve D. P. sıralarından, «Bravo» sesleri, alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım, ayrıca «1 000 temel eser» in bir kısım müellifleri indî ve hissî bir kısım yanlış hükümlerle suçlanmak istenmiştir. Meselâ; Ziya Gökalp için ırkçı denmiştir.

Aziz ve muhterem arkadaşlarım,

Bu raporu hazırlayan adamlar Ziya Gökalp'i asla tanımamış, bilmiyen adamlardır. (A. P. ve D. P. sıralarından, «Bravo» sesleri) Ziya Gökalp diyor ki; «Evvelâ millet değil, ümmet var»

Ziya Gökalp diyor ki; «Tarih devirlerinden önceki zamanlarda dahi insanlarda saf kan aranamaz.»

Ziya Gökalp diyor ki; «Saf kan sadece hayvanlarda aranır; atlarda, köpeklerde aranır.»

Ziya Gökalp'i bu raporla ırkçı diye gösteriyorlar.

Sonra, meselâ Remzi Oğuz Arık'ı Şöven milliyetçisi diye takdim etmişler. Aziz ve muhterem arkadaşlarım, Remzi Oğuz Arık, bir terutaze Anadolu milliyetçisi idi. (D .P. sıralarından, «Bravo» sesleri) Herkes bunu bilir. Anadolu Mecmuasının başyazılarında; sadece millî hudutlarımızı müdafaa eden bir zat idi. Şimdi insanın şu rapor karşısında hayret ve dehşet içine düşmemesi mümkün değil.. (A .P. sıralarından, «Raporu yazanlar kim?» sesleri)

İLHAN (EGEMEN) DARENDELİOĞLU (Devamla) — Raporu yazanlardan bir tanesi; - evet, dediniz de haber vereyim - bugünkü gazetelerde Sibel Ay ve arkadaşlariyle beraber Deniz Gezmiş ve şehir eşkiyasını evlerinde saklamaktan dolayı, evet saklamaktan dolayı hakkında takibat açılan - adını da vereyim - Tahsin Saraç... Raporu hazırlıyan kurumun genel idare kurulunun tam 8 senelik üyeliğini yapmış olan bir başka profesör de bugün askerî mahkeme huzurunda hesap vermek üzeredir. (D. P. sıralarından, «Bravo» sesleri)

BAŞKAN — Sayın Darendelioğlu, süreniz bitti.

İLHAN (EGEMEN) DARENDELİOĞLU (Devamla) — Bitiriyorum efendim.

Aziz ve muhterem Millî Eğitim Bakanımızdan şunu hassaten rica ederiz : «1 000 temel eser» devam etmelidir..

ÇETİN YILMAZ (İçel) — Etmemeli..

İLHAN (EGEMEN) DARENDELİOĞLU (Devamla) — Bu dizi devam etmelidir ve yerine gelecek olan seçme kurulu da azletmiş olduğu kurulu aratmıyan insanlar tarafından teşekkül etmelidir.

Hepinizi saygı ile selâmlarım. (A. P. ve D. P. sıralarından, «Bravo» sesleri, alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım, eserleri getirmiştim, eserler ayrıca kıymetli, üstelik estetik bir güzellik içerisindedir.

BAŞKAN — Sayın Darendelioğlu, bitti efendim.

İLHAN (EGEMEN) DARENDELİOĞLU (Devamla) — Hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

5. — Kayseri Milletvekili Enver Turgut'un, 6245 sayılı Harcırah Kanununun tatbikatı konusunda gündem dışı demeci

BAŞKAN — 6245 sayılı Harcırah Kanununun tatbikatı hakkında Sayın Enver Turgut söz istemişlerdir. Buyurun Sayın Turgut.

ENVER TURGUT (Kayseri) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

Kamu kesiminde çalışan 10 binlerce işçinin hislerine tercüman olarak âcil bir çözüm bekliyen gündelikli işçilerin geçici görev yollukları

1000 TEMEL ESER KOMISYONU: "HIÇ PARA ALMADIK,,

ANKARA, THA

Bin Temel Eser'le ilgili olarak Türk Dil Kurumu yazmanı Aksoy eski Bakan Ertem'i suçlarken Bin Temel Eser Komisyonu da bir açıklama yaparak it[illegible] ham[illegible] [illegible]evap vermiştir.

● *Devamı Sa. 9, Sü. 1 de*

1000 TEMEL ESER

Baştarafı Birincide

KOMİSYONUN CEVABI

Bin Temel Eser Komisyonu dün bir açıklama yaparak «**Komisyon çalışmalarının Bakanlığın bu konudaki yeni bir yönetmeliği nedeniyle durdurulduğunu**» bildirmiştir.

Açıklamada özetle şu noktalara değinilmektedir:

• **Bin temel Eser Komisyonu lâğvedilmemiş, Bakanlığın diğer ilim ve sanat komisyonları ile birlikte yapılan yeni bir yönetmelikle çalışmaları durdurulmuştur.**

• Türk Dil Kurumu yönetmeliğin tâdilini fırsat bilerek Türk kültürüne 3 yıldır hizmet eden Komisyonumuzu ve eserleri kötülemek maksadıyla rapor hazırlamıştır.

• **Türk Dil Kurumu'nun böyle bir rapor vermeye yetkisi yoktur, rapor hazırlıyanlar ilmi ve fikri yönden yeterli değildir. Bakanlığın böyle ciddi olmayan rapora göre hareketi düşünülemez.**

• Komisyona üç yıllık çalışması için tek kuruş ödenmemiştir. Aksinin yazılması maksatlıdır.

• **Bin Temel Eser serisi beş yıllık plân gereğince hazırlanmıştır. 66 eser meydandadır. Marksist literatürün devrimci telâkkisine ve anarşist görüşüne bu eserlerdeki milli ruh ters düşebilir.**

ERTEM'İ SUÇLAMA

Türk Dil Kurumu Genel Yazmanı Aksoy'un eski Bakan Ertem'i suçlayan demeci ise söyledir:

«1000 Temel Eser dizisinde çıkan kitapların çoğu bu ada hak kazanmamış olan eserlerdir. Bunlarla eş dost kayırılmış, bunlar için seçme, tanıtma, inceleme ücretleri alınmıştır.

SORUMLU BİR BAKAN

Eski Milli Eğitim Bakanı sayın İlhami Ertem, Dil Kurumunun raporunda 1000 Temel Eser için kullanılan «yıkıcı, tehlikeli» gibi sözcükler üzerinde durarak «kitapçıların vitrinleri Marksist, Leninist, Maoist eserlerle doludur. Bunlar yıkıcı olmuyor da 1000 Temel Eser dizisi mi yıkıcı oluyor?» demektedir. Tehlikeli yayınları önlemek, düne kadar hükümette sorumlu bir bakan olan sayın Ertem'in görevleri arasında idi. Bunu yapmamışlarsa, hesabını vermek herhalde Dil Kurumuna düşmez.

Eski Bakan, Yassıada sanıklarından birinin «Zindan Duvarları» adlı kitabından alınan parçaların 1000 Temel Eser arasında çıkmış olduğunu neden söylemiyor? Bu manzumeleri yayarak 27 Mayıs devriminin aşağılanması da Milli Eğitim Bakanlığının hizmetlerinden mi idi?»

ŞİNASİ OREL DİL KURUMU'NU ZİYARET ETTİ

Milli Eğitim Bakanı Şinasi Orel, Türk Dil Kurumunu ziyaret ederek, Dil Kurumu yöneticileriyle görüşmüştür.

"1000 TEMEL ESER,, IŞINE KULTUR BAKANLIGI BAKACAK

ANKARA, ÖZEL

Millet Meclisinde dün gündem dışı bir konuşma yapan Millî Eğitim Bakanı Şinasi Orel 1000 Temel Eser konusunda yapılan konuşmalara cevap vermek üzere kürsüye geldiğini bildirmiş, «8 haziran 1971'de yayınlanan yönetmeliğe göre kurulu lağvettim, bu demek değildir ki, 1000 Temel Eser ayarında yayın yapılmıyacak, bu kurul görevini yapmıştır. Bundan sonra seçilecek kurul da aynı şeyi yapacaktır, yani bir nöbet değişimidir» demiştir.

Bakan bu arada 1000 Temel Eser hakkında şimdiye kadar aleyhte ve lehte yazılan bütün yazıları özel bir komisyonca toplattırdığını ve bu konu ile ilgili bütün hususların yeni kurulan Kültür Bakanlığına devredildiğini açıklamıştır.

"1000 Temel Eser" yayımlarında bilimsel yanlışlıklar bulundu

ANKARA, THA

Yayımı durdurulan 1000 Temel Eser dizisi arasında yer alan bazı kitaplarda «bilimsel yanlışlıklar» yapıldığı ileri sürülmüş ve bunlar örnekleri ile gösterilmiştir.

Türk Dil Kurumu'nca yayınlanan 30 sayfalık raporda, dizideki eserlerde yapılan bilimsel yanlışlara da değinilmekte, «Türk Atasözleri ve Deyimler» kitabında şu yanlışlıklar gösterilmektedir:

- «Bir para için yorgan yakar», buradaki para «pire» olacaktır.
- «Deveye borç gerekirse boynunu uzatır», buradaki borç sözcüğünün doğrusu, ağacın taze dalı anlamına gelen «burç»tur.

Devamı Sa. 9, Sü. 2 de

"1000 TEMEL ESER,,

• *Baştarafı Birincide*

● «El ile aslan tutulur, güç ile güç tutulmaz» bunun doğrusu, «Al (hile) ile aslan tutulur, güç ile guci-gen (köstebek) tutulmaz»dır.

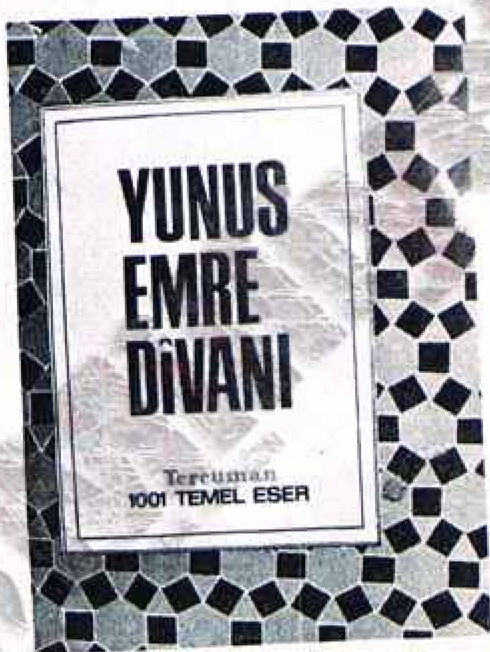
● «Ey aşık, mihnetzede oldukça bunarsın», doğrusu: «ey aşık-ı mihnetzede, oldukça bunarsın»

● «Köpek bile bal yediği çanağı pislemez», buradaki «bal» sözcüğü «yal» olacaktır.

● «Sahlık ziftin olsun, Selânikten tel gelir», buradaki «tel» sözcüğünün de doğrusu «kel» olacaktır.

● «Yürekli at yemini arttırır», buradaki yürekli, «yörük» olacaktır.

Tercüman
1001 TEMEL ESER

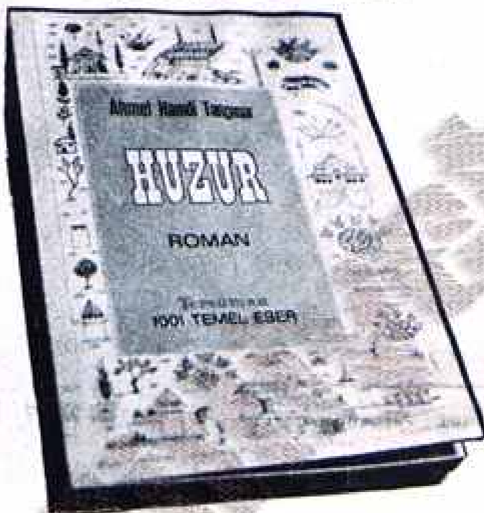
İLK KİTAP ÇIKTI

Bütün kitapçılarda bulabilirsiniz

Tercüman

1001 TEMEL ESER

2 Numaralı kitap

5 Renkli nefis kapak içinde ofset baskılı 356 sahife - 10 Lira

BUGÜN BÜTÜN KİTAPÇILARDA

- GENEL DAĞITIM: KERVAN KİTABEVİ Cağaloğlu, Babıali Cad. 50 Tel: 26 49 91
- İZMİR VE EGE DAĞITIM: DATİC Koll. Ştl. Tel: 38 786

ANKARA DAĞITIMI: KERVAN KİTAPÇILIK BASIN SANAYİ VE TİCARET A. Ş. DAĞITIM SERVİSİ - ANKARA ŞUBESİ Kızılay, Menekşe Sok. 32/1 Ankara

Tercüman

1001 TEMEL ESER

4 Numaralı kitabı
iftiharla sunar

EŞREFOĞLU DÎVANI

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Milliyet: 20761

Tercüman
1001 TEMEL ESER
6 NUMARALI KITABI SUNAR
BOZGUN

10 LİRA

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Tercüman
1001 TEMEL ESER
9 Numaralı kitabı sunar

4 RENKLİ NEFİS KAPAK
İÇİNDE, OFSET BASKILI
284 SAHİFE - 10 LİRA

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Milliyet: 5788

Tercüman
1001 TEMEL ESER
15 Numaralı kitabı sunar

5 RENKLİ LÜKS KROME
LAKE KAPAK İÇİNDE
BEYAZ KAĞIDA BASILMIŞ
288 SAHİFE-10 LİRA-

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Milliyet: 8618

Tercüman

1001 TEMEL ESER

18 Numaralı kitabı sunar

TÜRKİYE'NİN DÖRT YILI

1552 – 1556

16. asırda bir İspanyol tarafından yazılan ve Kral Filip'e sunulan el yazması eser 5 renkli, nefis krome Lüks Lake kapak içinde ofset baskılı, 10 lira

Bütün kitapçılarda

Tercüman

1001 TEMEL ESER

20 Numaralı kitabı sunar 2. CİLT

5 RENKLİ KROME LÜKS KARTON LAKE KAPAK İÇİNDE İKİNCİ HAMUR BEYAZ KAĞIDA OFSET BASKILI 312 SAHİFE 10 LİRA

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Tercüman

1001 TEMEL ESER

19 Numaralı kitabı sunar ve
Türk Denizciliğine
Armağan eder

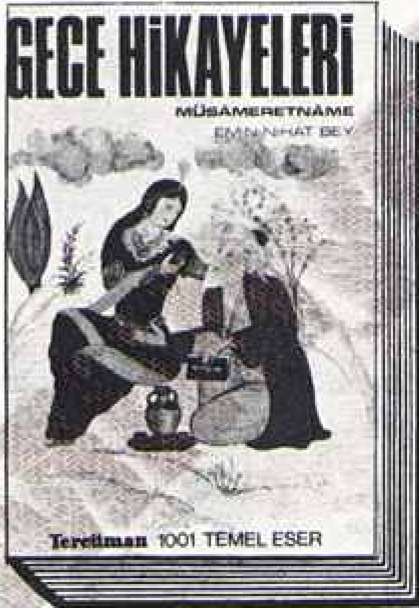
5 RENKLİ NEFİS KROME LÜKS LAKE
KAPAK İÇİNDE HARİTALARLA SÜSLÜ
400 SAHİFE OFSET BASKILI 10 TL.

BUGÜN BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Tercüman

1001 TEMEL ESER

20 Numaralı
kitabı sunar

Dört renkli krome lüks
karton lake kapak
içinde ofset baskılı
304 sahife-10 lira.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

F.H.A. Ubucini
1855'de
TÜRKİYE
1. Cilt
Tercüman 1001 TEMEL ESER

Kültür Bakanlığı, 1969-1978 arasındaki 1.000 Temel Eser'in basımına yeniden başlıyor

ANKARA, ÖZEL

Kültür Bakanlığı adına dün yapılan açıklamada, 1969-1978 yılları arasında aralıksız olarak yayınlanan 1000 temel eserin basımına yeniden başlanacağı bildirilmiştir. Yeni bir seriden kitap basımına başlanacağının duyurulduğu açıklamada, ilk aşamada 36 âdet kitatan toplam 840 bin baskı yapılacağı kaydedilmiştir. Bakanlığın bastıracağı kitaplar arasında "Bugünkü Sovyet ideolojisi" isimli kitap da vardır.

Açıklamada, "Önceki hükümetin içinde kahramanlık tablolarının da bulunduğu toplam 42 bin 900 yayının kâğıt hamuru yapılmak üzere Seka 'ya teslim ile ilgili soruşturmanın sürdüğü de" belirtilmiştir.

Yarım Kalmış Bir Proje: “1000 Temel Eser” Dizisi

Mustafa ÖZBALCI

Kitap ve Bilgi Toplumu

Rahmetli Mehmet Kaplan (1915-1986), daha ziyâde “kitap” hakkında kaleme aldığı deneme türündeki yazılarını bir araya getiren ve içerdiği çok değerli bilgilerle kültür, sanat, târih, dil ve edebiyat meselelerine ilgi duyanların önünde yeni ufuklar açan Edebiyatımızın İçinden adlı eserinin önsözünde şöyle der:

“Binlerce yılın hayat tecrübesi, düşüncesi, hayali, felsefesi, yalanı ve gerçeği bugüne kitap denilen kâğıt ve basılı harflerden ibaret o masal gemisi ile gelir. O masal gemisi istersek bizi nerelere götürmez, kimlerle tanıştırmaz! Kitap bizi eski evliyalar gibi “tayy-ı mekân” ve “tayy-ı zaman” ettirir.

“Pek çok şeyi kitaplardan öğrendim” dersem az şey söylemiş olurum. Bedbaht olduğum zamanlarda kitap beni mesut etti dersem, kitap okuyan herkesin bildiği bir hakikati tekrarlamış sayılırım, ama bazı hakikatleri tekrarlamakta fayda vardır. Kitap denilen varlığın gerçekten büyülü bir saadet kutusu olduğuna herkesi inandırabilseydik, dünyanın yüzü ve insanların hayatı değişirdi.”[1]

Kitabın, okuyup öğrenmenin, dolayısıyla bilginin ve kültürün insan hayatı için taşıdığı büyük önemi ve değeri, çok net ve açık bir şekilde ifade eden bu güzel sözlere, eski Romalı filozoflardan Cicero’nun “İçinde kitap olmayan bir oda, ruhsuz bir beden gibidir.” sözü ile tanınmış İngiliz şair ve eleştirmenlerinden T. S. Eliot’ın “Kütüphanede geçirmek için vakit ayırmayanlara acımak lâzımdır.” sözünü de eklemek mümkündür. Kitap için bunlar gibi daha binlerce söz söylenmiştir elbet, daha binlercesi de söylenebilir. Çünkü bilginin ve kültürün kaynağı önce kitap ve kütüphanedir. Ama ne var ki günümüzde çoğu insan, nedense “o masal gemisi” ne binmeyi pek sevmiyor,”kütüphanede geçirmek için vakit ayırmıyor,” dolayısıyla “ruhsuz bir beden” olarak yaşamaktan da pek rahatsızlık duymuyor.

Bu husus bizde maalesef çok daha ileri ve çok daha trajik boyutlarda bugün. Öyle ki, sıradan okur-yazar olanlarımızı bir yana bırakın, kitap okumamak, yeni şeyler öğrenmekten uzak durmak, günümüzde kendisini aydın kabul eden çoğu insanımızın bile başlıca çıkmazlarından biri olarak görünüyor. Sanki onlara okumak değil, okumamak alışkanlığı kazandırılmıştır. Medya ve magazin kültürü ile yaşamak çoğuna yetiyor da artıyor bile. Ben, kendi ihtisas alanı ile ilgili neşriyatı bile takip etmeyen bir yığın aydın(!) tanıyorum. Bunlar arasında sözüm ona akademisyenler, ilim adamı geçinenler bile var. Kitap okumaya vakitleri olmadığını, fakat kitap okumadan da işleri idare edebildiklerini söyleyen bu çeşit kimselerin çoğu, bir makama gelmeyi, bir rütbe veya unvan sahibi olmayı, aydın olmak için yeterli sanıyorlar. Oysa insanı aydın, yani “münevver” yapan bunlar değil, okuyup öğrendikleri, bildikleri, görüp yaşadıklarıdır, kısaca bilgisi ve kültürüdür.

Zengin bir bilgi birikimine ve sağlam bir kültürel altyapıya sahip olmak bir insan için üstün meziyetlerdir ve bunların kazanılmasında sürekli ve şuurlu bir şekilde okuyup öğrenmenin payı asla inkâr edilemez. Okumak ve öğrenmek, hayatın tuzu biberidir. Okumadan yaşayanlar, yani bilip öğrenmeyenler, hayattan hakkıyla lezzet alamazlar. Çünkü daha iyiye, daha güzele ve daha doğruya kanat açamazlar. Biz, “Oku” ilâhî hitabıyla okuyup öğrenmeyi emreden bir inancın mensuplarıyız. Kendimizi ve çevremizi ancak okuyup öğrenerek tanıyabilir, insanlara ancak bu şekilde faydalı olabiliriz. 13. yüzyıl Anadolu Türkçesinin yüz akı, büyük gönül adamı Yunus Emre, “Okumak kendin bilmektir” diyor. Okuyup öğrenmeyen insan, kendisini tanıyamaz, “eşref-i mahlûkât” ve “zübde-i âlem” olduğunun farkına varamaz. Eskiler aşkın ilmin yarısı olduğuna inanır, diğer yarısının da okumak olduğunu kabul ederlermiş. Büyük kültür ve medeniyetleri ancak böyle bir idrâkten yola çıkanlar yaratabilirler. Atalarımız bunu bir ölçüde başarmışlardır. Biz maalesef o aşka yabancı olan ve okuyup öğrenmeyi sevmeyen nesiller yetiştirdik, yetiştirmeye de davam ediyoruz.[2] Kaplan Hoca’nın dediği gibi, “kitap denilen varlığın gerçekten büyülü bir saadet kutusu olduğunu” insanlarımıza kavratamamışız. İstatistikler ülkemizi dünyada kütüphane, kitap ve okuyan insan sayısı bakımından pek çok ülkenin gerisinde gösteriyor. Sonra da çıkıp “bilgi toplumu” olmaktan söz ediyoruz. Peki, nasıl olacak bu? Okuyup öğrenmeden, “kitabın büyülü bir saadet kutusu olduğuna” inanmadan bilgi toplumu olmak mümkün mü? Elbet kastettiğimiz, şuurlu ve verimli okumaktır. Okur-yazar olmakla, okuyan ve

okuduğunu hazmeden, uygulayan insan olmak çok farklı şeylerdir. Biz, okur-yazar oranımızın yüzde bilmem kaç seviyesinde olmasıyla övünürüz. Hatta bunun için evinde oturan, yaşını başını almış ninelerimize ve dedelerimize okuma-yazma kursları açıp göstermelik, içi boş, hiç işe yaramayan belgeler bile dağıtırız. Önemli olan okur-yazar insan sayısı değil, kitap okuyan, okumayı seven, kitap dostu olan, araştıran ve düşünen insan sayısıdır. Bilgi toplumu böyle bireylerden oluşur. O itibarla, devletin görevi birincilerin değil, ikincilerin sayısını artırmak olmalıdır.

Kitap sevgisinden, kitap kültüründen yoksun çocuklar, eksik gıda alarak büyüyorlar demektir. Bu eksiklik onların ileriki hayatlarında olumsuz sonuçlarıyla ve rahatsız edici bir şekilde mutlaka ortaya çıkacaktır. Bugün çocuklara daha altı aylıkken sesli kitap okunmasının faydaları üzerinde çalışan uzmanlar, bunun çocuklarda ruh ve zekâ gelişimini hızlandırdığını, kelime hazinesini artırdığını söylüyorlar. Demek ki çocukları, çok küçük yaşlardan başlanarak, hem aile, hem de okul ortamında kitap sevgisi ve kültürü ile iç içe, baş başa yetiştirmek, onlara mutlaka okuma alışkanlığı kazandırmak ihmal edilemez, savsaklanamaz bir görevdir. Çocuk, küçük yaşlardan itibaren, kitabın ve okuyup öğrenmenin yemek içmek, hava almak kadar gerekli ve önemli bir ihtiyaç olduğunu kavramalıdır. Devlet bunun için gerekli tedbirleri almalı, kampanyalar yürütmeli, farklı yaş grubundaki çocuklara ve gençlere hitap eden kitaplar yayımlamalı, kütüphaneler kurmalı, mevcutlarının sayısını artırmalıdır. Resmi veya özel, sesli veya görüntülü bütün basın-yayın kuruluşları, devletin bu yoldaki çalışmalarına destek olmalıdırlar. Bu millî bir seferberlik hareketi olarak algılanmalı ve uygulanmalıdır.

Bugün medyanın kolay ve zahmetsiz bir hayatı telkin ettiği söylenebilir. Bunun gençleri olumsuz yönde etkilediğine, onları kitaptan uzaklaştırdığına şüphe yoktur. Yarım asırdan bu yana eğitim-öğretim hayatının içinde olan ve üniversite ortamını yakından tanıyan bir hoca olarak, günümüzde pek çok öğrencinin ders kitapları dışında kitap tanımadığını, hatta bir kısmının ders kitaplarına da pek fazla itibar etmeyerek doğru tutulup tutulmadıkları şüpheli ders notları, teksirler ve fotokopilerle yetindiklerini görmek beni hep yürekten yaralamıştır. Bu bir faciadır. Mutlaka önlenmeli, bir çaresi bulunmalıdır. Kitap çocuklarımız için bir câzibe merkezi haline getirilmelidir. Başta devlet olmak üzere, öteki bütün kurum ve kuruluşlar bunun için ne gerekiyorsa tez elden yapmalıdırlar. En başta gelen meselemiz kitapla barışık, okuyup öğrenmeyi seven bir toplum olmayı başarmak olmalıdır. Bunun için de önce bir zihniyet değişikliğine, bir temel altyapının kurulmasına ihtiyaç vardır. Bu sağlanırsa gerisi kolay gelir. Bunu sağlamak da devletin görevidir. İlkokuldan üniversiteye kadar her kademedeki okullarımızda uygulanan eğitim programları, bu maksatla bir kere daha gözden geçirilmeli, gerekiyorsa toptan değiştirilip çağdaş standartlara ve amaçlanan hedeflere göre yeni baştan düzenlenmelidir. Anne-babalara bu konuda mutlaka sorumluluk yüklenmeli ve elbet ilköğretimden başlayarak, eğitim-öğretimin her kademesinde görev alacak öğretmenlerimiz bu çok önemli millî görevi hakkıyla başarabilecek donanıma ve anlayışa sahip olacak şekilde yetiştirilmelidir.

Devlet Kitap Yayımlamalı mı?

Kendisini korumak ve yaşatmak için gerekli tedbirleri almak, çocuklarımızı, gençlerimizi ona göre eğitip yetiştirmek ve hayata hazırlamak, devletin temel görevlerinden biridir. Devlet insanlarımızı asgari müştereklerde birleştirmenin yollarını arayıp bulmak, onları tarihimizle, kültürümüzle, sanat ve ilim eserlerimizle tanıştırmak, onlara zengin kültür varlıklarımızı sevdirmek zorundadır. Onlarda bir güven duygusu, bir milliyet ve mensubiyet şuurunun gelişmesi, büyük ölçüde buna bağlıdır. Eğer çocuklarımız, ilkokuldan başlayarak eğitimin her kademesinde kendi seviyelerine uygun düşecek şekilde dikkatlice seçilmiş ve hazırlanmış kitapları okuyarak ve kendi devirlerini, fikirleri ve başarıları ile temsil etmiş seçkin şahsiyetleri yakından tanıyarak büyürlerse, bu onlarda mutlaka bir güven duygusu ve birlikte yaşama şuuru geliştirir. Onlar doğru, iyi ve güzel olan şeyler etrafında kolayca birleşirken yanlışlar, haksızlıklar, adaletsizlikler karşısında da ortak bir tavır sergileyebilirler. Her yaşta farklı yayınlardan gıdasını alarak yetişenler ise bu şansı zor yakalarlar ve böyle insanların oluşturduğu bir toplumda her kafadan bir ses çıkar, herkes kendi düdüğünü öttürmek ister. Uzlaşma, anlaşma ümitleri suya düşer, karmaşa ve huzursuzluk alır başını gider. Küçük yaşlardan itibaren iyi seçilmiş, güzel bir baskı ile yayımlanmış, ferdî veya toplumsal bir takım ahlakî değerleri ve kuralları telkin eden kitaplar okuyarak yetişen insanlardan oluşan bir toplumda ise, kavga gürültü pek olmaz, düşünce

ayrılıkları, içi boş sloganlara dayanan bir fikir ve ideoloji kavgasına dönüşmez. O toplumda uzlaşma kültürü gelişir, hoşgörü, karşılıklı sevgi ve saygı hâkim olur.

O sebeple, Türkiye'de üretilmesi ve elde edilmesi en kolay şey kitap olmalı, devletin, üniversitelerin, diğer ilgili bütün kurum ve kuruluşların başta gelen görevlerinden biri de kitap üretmek, kitap sevgisini artırmak, insanlarımızı okutup yeni bilgiler öğrenmeye teşvik etmek olmalıdır. Kültür değerlerimizi korumak, millî birlik ve dayanışma ruhunu canlı tutmak, aynı millî idealler etrafında toplanmış "tek yürek, tek bilek ve tek ses" bir toplum olabilmek için her neslin mutlaka okuması gereken temel kaynak niteliği taşıyan eserler vardır. Bunların çok titiz ve dikkatli bir şekilde baskıya hazırlanıp yayımlanması ve makul bir fiyatla satışa sunulması gerekir. Kâr amaçlı özel yayınevleri bu işin altından pek kalkamazlar. O yüzden de bu tür kitapları basmaktan kaçınırlar. Bu, ancak devletin üstesinden gelebileceği bir iştir. Eskiden üniversiteler yaptıkları kaliteli ilmî yayınlarla, çıkardıkları geniş hacimli araştırma ve inceleme mecmualarıyla bu konuda çok önemli bir boşluğu doldururlardı. Bugün üniversitelerimiz çoğaldı ama ne yazık ki bu tür yayınlar yok denecek kadar azaldı. Şimdi üniversitelerin çoğu hocaların ders notlarını çoğaltıp dağıtmakla yetiniyorlar. Bu da devletin yayın konusundaki işini hem artırdı, hem çok daha zarurî hale getirdi. Devlet en az iç ve dış güvenliğimizin korunması kadar önemli bu işi, başka ellere bırakamaz, bırakmamalıdır. Bugün TRT bu anlamda yayım yapmakla görevli bir devlet kurumudur. Dolayısıyla devletin aynı amaçla kitap da yayımlaması kadar tabii bir şey olamaz. Ancak yayımlanacak kitapların çok titiz bir dikkatle seçilmesi de şarttır. Her türlü yayım faaliyetinde olduğu gibi, kitap yayımında da devletin takip etmesi gereken temel politika, en başta insanımızda birlikte yaşama ve paylaşma duygusunu geliştirme, gönüllerinde sevgi, saygı, hak, hukuk ve adalet tohumlarını yeşertme, onlara vatan, millet, bayrak ve İstiklâl Marşı sevgisini aşılama, onları kültürleri, tarihleri, örf ve âdetleriyle tanıştırma amacına yönelik olmalıdır. Öyle sanıyorum ki çocuklarımızın kafasını çağdaş ilmin ve teknolojinin verimleriyle donatırken, gönüllerini de Yunus Emre'lerin, Mevlânâ'ların sevgi pınarı ile, bir daha o pınardan kopamayacak şekilde yüz yüze getirmeyi başarabildiğimiz gün, bizim insanımız, bizim aydınımız kendi millî kimliğine sahip bir kimse olarak yetişecek, bir kimlik bunalımı da yaşamayacaktır. Bugün en fazla muhtaç olduğumuz şey galiba budur ve bunu sağlamak da elbet en başta devletin görevidir.

***

Bu amaçla devlet, Millî Eğitim Bakanlığı kanalıyla ve "Devlet Kitapları" etiketiyle eskiden beri zaten kitap yayımcılığı yapmaktadır. Bu konuda gerçekleştirilen ilk önemli teşebbüs, 1940'lı yıllarda ve özellikle Hasan-Âli Yücel (1897-1961)'in Millî Eğitim Bakanlığı döneminde (1938-1946), "Dünya Klâsikleri" adıyla yayımlanmaya başlanan dizidir. Bir tercüme seferberliği halinde 1966 yılına kadar sürdürülen ve olumlu veya olumsuz tarafları ile her zaman ve zeminde hâlâ tartışma konusu yapıla gelen bu teşebbüs sonunda Doğu ve Batı klâsiklerinden yüzlercesi Türkçeye tercüme edilerek devlet eliyle basılmış ve ucuz fiyatla okuyucuya ulaştırılmıştır.[3] Türk insanının Doğu ile birlikte Batı'yı da temel ve sağlam kaynaklarından tanımasını amaçlayan, derin bir bilgi ve kültür birikimi ile donanmış nesiller yetiştirmek isteyen bu teşebbüsün elbet noksanları, eleştirilmesi gereken hatalı tarafları vardır. Ancak özel yayımcılığın henüz pek gelişmediği o yıllarda büyük bir ihtiyaca cevap verdiği, toplumda bir kitap ve okuma şuurunun yerleşmesinde çok önemli bir rol oynadığını da kaydetmek lâzımdır.

Zaman zaman kesilmeler, aksamalar olsa da devlet, kitap basıp dağıtma faaliyetine 1970'li yıllardan sonra Kültür Bakanlığını da dâhil etmek suretiyle, bu önemli görevini hep sürdürmüş ve millî kültürümüze kaynak teşkil edecek pek çok önemli eserin basımı bu yoldan sağlanmıştır. Bugün her iki bakanlığın da bu işi maalesef biraz rölantiye aldığı görülmektedir. Hele "Klâsik Türk Eserleri," "Kültür Eserleri," "Türk Büyükleri," "Tercüme Eserler," "Sanat-Edebiyat Eserleri," "Gençlik ve Halk Kitapları," "Kaynak Eserler" gibi adlar taşıyan diziler aracılığı ile yayımladığı yüzlerce kitapla kütüphanelerimizi gerçekten zenginleştirmiş olan Kültür Bakanlığı, yeri gelmişken gayreti ve himmeti takdirle anılması gereken Alaaddin Korkmaz'ın Yayımlar Dairesi Başkanı ve Müsteşar Yardımcısı olduğu dönemde (1989-1997 yılları arası) başlatılan ve yakın yıllara kadar devam eden çok yoğun ve verimli kitap yayımlama işini, günümüzde neredeyse tamamen bırakmış gibidir. Durumun Millî Eğitim Bakanlığı'nda da pek farklı olduğu söylenemez. Burada da temel kaynak niteliği taşıyan, araştırma ürünü ilim, sanat,

edebiyat ve kültür eserlerinin basımı yok denecek kadar azalmıştır. Daha çok okul kitaplarının, ders kitaplarının yayımına ağırlık verilmektedir. Kimi zaman dost ahbap ilişkisi içinde hareket edilerek sıradan kitapların basılıp dağıtıldığı da görülmektedir ki bu hiç doğru bir hareket değildir. Elbet bundan kaçınmak, devletin imkânlarını doğru yerde kullanmak da lâzımdır.

Bin Temel Eser" Dizisi

1960'lı yılların ortalarına doğru Millî Eğitim Bakanlığı "Bin Temel Eser" başlığı altında bir seri kitap yayımlama kararı almış ve devlet bunu önemli bir proje olarak kabul etmiş, 1968-1972 yılları arasını kapsayan İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'na da koymuştur. Adı geçen plânın Kültür Faaliyetleri adını taşıyan bölümünün birinci maddesi aynen şöyledir: "Millî Eğitim Bakanlığınca yayımlanması öngörülen 1000 temel eserin tespiti ve yıllara göre yayım programları tamamlanacak, program gereğince yayımlanmalarını aksatan engellerin giderilmesi için gerekli tedbirler alınacak, özellikle eserleri hazırlayanlara ödenecek ücretlerle ilgili yönetmelik süratle çıkarılacaktır. 1000 eserin en az yüzde 40'ının seçimi Nisan 1969'a ve yayımlanması yılsonuna kadar tamamlanacaktır."[4] Bu ifadelerden devletin bir iki yıl içinde temel kaynak niteliği taşıyan 1000 adet kitap hazırlatıp yayımlamayı hedeflediği anlaşılmaktadır.

Hazırlık çalışmaları daha 1966 yılında başlamış olan bu güzel projenin müjdeli haberini ilk önce dönemin Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem (1918-1978), Tercüme Kurulunun yeni dönem çalışmalarına başlaması dolayısıyla 14 Kasım 1967'de yapılan toplantıda kurul üyelerine hitaben yaptığı konuşmada vermiş ve şunları söylemiştir: "Toplumun yaşama düzeninin geliştirilmesinde ve yaratıcı gücünün artırılmasında kültürün önemi çok belirli hale gelmiştir. Bu bakımdan kültürün, sanatın, ilmin her dalında eserler vermek, bu eserlerle cemiyetimizi kuvvetli hale getirmek zorundayız. Son zamanlarda cemiyette yaratılmak istenen bunalıma karşı yüksek heyetinizin seçeceği eserler daha büyük kıymet ifade edecektir. Bir yandan ikinci beş yıllık plânda kültür faaliyetlerine büyük ehemmiyet verilmekte, 1000 kitaplık bir temel kütüphane yaratılması zarureti belirmektedir. Tabii ki bu 1000 temel kitabın büyük bir kısmını yerli eserler, gerek geçmişin değerli eserlerinin bugünkü dile uydurulmuş veya çevrilmiş şekilleriyle ve gerek yeni yaratılacak eserlerle süslerken; ileri gitmiş yabancı memleketlerin kıymetli eserlerinden de faydalanmak gerekecektir.

Bu 1000 kitaplık kütüphaneyi hazırlayabilirsek, öyle tahmin ediyorum ki, Türk kültürüne büyük hizmet etmiş olacağız ve yeni yetişmekte olan gençlerimize de, sağlam esaslar üzerinde kendilerini herhangi yanlış ve aşırı akımlara kaptırmadan, şahsiyetlerinin teşekkülü imkânını sağlamış olacağız."

Cemiyetin bir bunalıma doğru sürüklenmekte olduğunu söyleyerek eserler seçilirken bu sıkıntılı dönemin şartlarının da dikkate alınmasının önemi üzerinde duran Bakan Ertem, sözlerine şunları da ekler: "Yine yüksek heyetinizin, eser seçimindeki titizlik kadar, yaşayan dilimizin gelişmesine yardımcı olacağından ve cemiyette uydurma dile doğru kaymak isteyen cereyanların da böylelikle nasıl bir yanlış yolda olduğunu ortaya koyacağından emin bulunuyorum." [5]

O yıllarda AP İzmir senatörü olan eğitimci-yazar Cahit Okurer (1917-1973), Millî Kütüphane'nin kurucusu büyük kültür adamı ve kitap dostu Adnan Ötüken (1911-1972) ve o dönemde Millî Eğitim Bakanlığı Yayımlar ve Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğü görevini yürüten şair, yazar ve eğitimci Kemal Or (1924-1987), bu projeye öncülük ederler, kurdukları ekipler ve komisyonlar vasıtasıyla projenin hayata geçirilmesinde önemli rol oynarlar ve dizide yayımlanacak eserleri seçip baskıya hazırlamak üzere dört komisyon oluştururlar. Çağdaş Türk Yazarları Komisyonu, Sosyal İlimler Komisyonu, Musiki Eserleri Komisyonu ve Tercüme Kurulu gibi adlar taşıyan bu komisyonlarda devrin tanınmış üniversite hocaları ile kültür, sanat ve düşünce adamları görev alırlar. Nesterin Dırvana, Sencer Tonguç, Yaşar Önen, Kudret Ayiter, Ahmet Temir, Akdes N. Kurat, Hasan Eren, Türkân Rado, Tayyip Okiç, Tahsin Yazıcı, Kenan Akyüz, Mehmet Kaplan, Faruk K. Timurtaş, Muharrem Ergin, Mümtaz Turhan, Sabahattin Zaim, Nevzat Yalçıntaş, Erol Güngör, Bağlan Toğrol, Beynun Akyavaş, Selmin Evrim, Şerif Baştav, Türkân Tunga, Nihat Çetin, Nevzat Atlığ gibi bir kısmı profesör, bir kısmı doçent unvanlı ilim adamları ve akademisyenler ile Nihat Sami Banarlı, Ahmet Kabaklı, Kemal Or, Osman Akkuşak, Necdet Bingöl, Afif Obay, Enver Esenkova, Cevad Memduh Altar, Müjgân Cunbur, Mehmet Önder, Tarık Buğra, Ahmet Muhip Dranas

ve Tevfik Göksel gibi alanlarında başarılı olmuş kültür, sanat, edebiyat ve düşünce adamlarını bu komisyonlarda görev alan başlıca isimler arasında saymak mümkündür.

***

Dizinin ilk kitabı Ocak 1969 tarihinde yayımlanan Muharrem Ergin'in hazırladığı Dede Korkut Kitabı'dır. Başında devrin Başbakanı Süleyman Demirel ile Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem'n önsözleri vardır. Daha sonra çıkacak kitaplarda da yer alacak olan bu önsözde Süleyman Demirel, kitap konusunda gerçekten çok güzel ve faydalı değerlendirmeler yapar. Ona göre "Kitaplar, bir milletin kültür değerlerini dünden bugüne taşıyan varlıklar olarak millî kültürün temel taşlarıdır ve aynı zamanda insanlığın paylaştığı ilim ve fikir dünyasına açılan kapılardır. Bu vasıflarıyla kitaplar, milletlerin ve insanlığın zekâsına ve kültürüne büyük tesirleri bakımından medeniyetleri yayan ve tarihi yapan kuvvetlerin başında gelir" ve "Bir milletin veya insanlığın fikir ve kültür hazinesini teşkil edecek kitaplar, temel kitap değerini kazanır." Başbakan, "Bin Temel Eser" serisinin hedef ve amaçları konusunda da şunları söyler: "Eski Türk Yazarlarının eserleri, yeni nesillerin anlayacağı gibi sadeleştirilerek basılacak, Batı kültürünün temel eserleri dilimize çevrilerek yayımlanacaktır. Bu suretle İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı Dönemi içinde bin ciltlik bir temel eserler kitaplığı vücuda getirilmesine çalışılacaktır."

"Böyle bir temel eserler serisinin kültür hayatımıza yapacağı hizmetin değeri büyüktür. Bir taraftan alfabe değişikliğinin ve dilde özleşme akımının zarurî olarak nesiller arasında meydana getirebileceği boşlukları doldurmak mümkün olacak ve böylece millî kültür mirasımızın yeni kuşaklara intikali sağlanacaktır. Diğer taraftan bütün insanlığın ve medeniyet dünyasının müşterek malı haline gelmiş olan ilim, kültür ve sanat hazinelerinden yabancı dilleri bilmeyenler de faydalanacaklardır." Başbakan'a göre, "günümüz dünyasında, çağımızın istediği insan şahsiyetinin teşekkülü bakımından kitabın değeri daha çok önem kazanmıştır. Çünkü insanın tabiat karşısındaki gücünün temelini teşkil eden ilim ve teknoloji gibi, insanın kendi kendini tanıması ve geliştirmesi bakımından büyük bir kaynak olan felsefe, edebiyat ve sanat eğitimi de bir seçkinler zümresinin imtiyazı olmaktan çıkmıştır. Millî Eğitim davasını sadece bir okullar meselesi sayan görüş, dar bir görüştür. Vatandaş eğitimini her bakımdan sağlayacak bir devlet anlayışını, bütün batılı ülkelerde olduğu gibi, biz de benimsemiş bulunuyoruz. Bu eğitim, özel yayın evlerinin kendi imkân ve ölçülerine bırakılamayacak bir şümul ve mana taşır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın ele aldığı temel kitaplar yayını, millî kültür ve sanatımızın değerlerini, ilim ve sanat dünyasının müşterek hazinelerini Türk okuruna ulaştırmakla, bugünkü ve yarınki nesillerin düşünce ve zevk olgunluğuna katkıda bulunmuş olacaktır. Her bakımdan güzel neticeler vadeden bu teşebbüse fikir, sanat ve ilim adamlarımızın yardımcı olacaklarını ümit ediyorum."

Süleyman Demirel sözlerini şöyle bitirir: "Memleket fikir hayatına kazandırmak istediğimiz değerler bakımından iyi seçilmesi gereken temel kitaplar, okul öğrenimini desteklemek ve tamamlamak, Türk Gençliğinin kabiliyetlerinin geliştirilmesini ve bütün vatandaşlarımızın faydalanacağı bir temel kitaplığın teşkilini hedef almaktadır."

Millî Eğitim Bakanı Ertem de önsözünde, millî kültürün ve onun sağlıklı bir şekilde yeni nesillere aktarılmasının, millet hayatının devamı bakımından taşıdığı önem ve fayda üzerinde durduktan sonra serinin amacını şöyle açıklar: "Bin Temel Eser, konuşulan, yaşayan, canlı Türkçemizle hem millî kültürümüzü yoğuran düşünce ve duygu dünyamızı aksettirecek, hem de Batı'nın ilim, fikir ve teknik alanlarındaki görüşlerini yurdumuza getirecektir. Millî şuuru besleyerek, geçmişten kuvvet alıp geleceğe yön verecek iyi vatandaş, iyi insan yetiştirmede büyük yardımcı olacaktır."

3 Kasım 1969 tarihinde İlhami Ertem Bakanlık görevinden ayrılır, yerine Prof. Dr. Orhan Oğuz gelir ve dizinin 20. kitabından başlamak üzere kitaplarda Oğuz'un yazdığı önsöze yer verilir. O da önce zengin ve köklü bir Türk kültürünün varlığından söz eder, kültürün millet hayatı için taşıdığı önem üzerinde durur ve sözlerini, "Bin Temel Eser serisinde yayımlanan kitapların, Türk gençliğinin ve vatandaşlarımızın geniş ve ileri bir dünya görüşüne sahip, geçmişine bağlı, tarihi ile gurur duyan ve geleceğe ümitle bakan vatansever, bilgili kişiler olarak yetişmelerinde faydalı olacağına inanıyorum." diyerek bitirtir.

"Bin Temel Eser" Dizisinde Yayımlanan Kitaplar

Yukarıda ifade edildiği gibi İkinci Beş Yıllık Plân'da "Bin Temel Eser"in en az yüzde 40'ının 1969 yılı sonuna kadar bitirileceği öngörülmektedir. Fakat o yıllardaki siyasi çalkantılar ve birinin ak dediğine diğerinin kara dediği hükümetlerin çok sık aralıklarla el değiştirmesi gibi sebeplerle bu gerçekleşemez; 1969'da 20, 1970'de 25, 1971'de 21 olmak üzere üç yıl içinde ancak 66 kitap yayımlanabilir. Bu kitaplar sırasıyla şunlardır:

1. Dede Korkut Kitabı (haz. Muharrem Ergin), 1969.

2. Cemiyet (R. M. MacIver ve Charles H. Page'den çev. Doç. Dr. Âmiran Kurtkan), 1969.

3. Han Duvarları (Şiirler, Faruk Nafiz Çamlıbel), 1969.

4. İhtilâl, Tekâmül ve İktisadî Nizam (Allen M. Sievers'ten çev. Seniha Yazıcıoğlu), 1969.

5. Beş Şehir (Denemeler, Ahmet Hamdi Tanpınar), 1969.

6. Yirminci Asrın Mânası (Kenneth Boulding'den çev. Erol Güngör), 1969.

7. Koçyiğit Köroğlu (Oyun, Ahmet Kutsi Tecer), 1969.

8. Antidemokratik Düşünce Şekilleri (David Spitz'den çev. Şiar Yalçın), 1969.

9. Karagöz (15 Karagöz oyunu, Muhittin Sevilen), 1969.

10. Kültür Değişmeleri (Sosyal psikoloji bakımından bir tetkik, Prof. Dr. Mümtaz Turhan), 1969.

11. Türk Tarihinden Yapraklar (Yılmaz Öztuna), 1969.

12. Yaratılış ve Türeyiş (Türk Destanı, Mustafa N. Sepetçioğlu), 1969.

13. İdeal ve İdeoloji (Remzi Oğuz Arık), 1969.

14. Coğrafyadan Vatana (Remzi Oğuz Arık),1969.

15. Vatan yahut Silistre (Oyun, Namık Kemal, haz. Prof. Kenan Akyüz), 1969.

16. Gülnihâl (Oyun, Namık Kemal, haz. Prof. Kenan Akyüz), 1969.

17. Bize Göre, Gurebahane-i Lâklâkan, Frankfurt Seyahatnamesi (A. Haşim, haz. Mehmet Kaplan),1969.

18. Aziz İstanbul (Makaleler, Yahya Kemal Beyatlı, haz. N. S. Banarlı), 1969.

19. Kendi Gök Kubbemiz (Şiirler, Yahya Kemal Beyatlı, haz. N. S. Banarlı), 1969.

20. Eğil Dağlar (Makaleler, Yahya Kemal Beyatlı, haz. N. S. Banarlı), 1969.

21. Türkçülüğün Esasları (Ziya Gökalp, haz. Prof. Dr. Mehmet Kaplan),1970.

22. Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri (İbrahim Kafesoğlu), 1970.

23. Âşıkpaşaoğlu Tarihi (haz. Atsız), 1970.

24. Sanayileşmenin Kültür Temelleri (John U. Nef'ten çev. Erol Güngör), 1970.

25. Atatürk (haz. 7 kişilik bir heyet), 1970.

26. Zeytindağı (Falih Rıfkı Atay), 1970.

27. Mevlid (Süleyman Çelebi, haz. Faruk. K. Timurtaş),1970.

28. Asyanın Yükselişi ve Düşüşü (Fernand Grenard'dan çev. Orhan Yüksel), 1970.

29. Macaristan Türk Âleminden Çizgiler (S. Takats'tan çev. Sadrettin Karatay),1970.

30. Kâşgarlı Mahmut (haz. Ahmet Caferoğlu), 1970.

31. Oğuz Kağan Destanı (Muharrem Ergin'in önsözü ile),1970.

32. Orhun Âbideleri (haz. Muharrem Ergin), 1970.

33. Bilinmeyen İç Asya C.I (L. Ligeti'den çev. Sadrettin Karatay.),1970.

34. Bilinmeyen İç Asya C.II (L. Ligeti'den çev. Sadrettin Karatay),1970.

35. Şiirler (Orhan Seyfi Orhon), 1970.

36. Bir Devin Düşüşü (İgor Gouzenko'dan çev. Ağası Şen), 1970.

37. Dîvân-ı Kebîr'den Seçmeler (Mevlânâ Celâleddin, haz. Abdülbâki Gölpınarlı),1970.

38. Gezerek Gördüklerim (Falih Rıfkı Atay),1970.

39. Baburnâme (Baburun Hâtıratı 1, haz. Reşit Rahmeti Arat), 1970.

40. Baburnâme (Baburun Hâtıratı 2, haz. Reşit Rahmeti Arat), 1970.

41. Baburnâme (Baburun Hâtıratı 3, haz. Reşit Rahmeti Arat), 1970.

42. Seçmeler (Peyami Safa, haz. Faruk K. Timurtaş-Ergun Göze),1970.

43. Türk Bilmeceleri (Şükrü Elçin), 1970.

44. Erenlerin Bağından (Okun Ucundan ve Diğer Nesirler,Yakup K. Karaosmanoğlu), 1970.

45. Seçme Hikâyeler I (Ömer Seyfeddin), 1970.

46. Seçme Hikâyeler II (Ömer Seyfeddin),1971.

47. Türk Atasözleri ve Deyimleri I (haz. Adnan Ötüken), 1971.

48. Türk Atasözleri ve Deyimleri II (haz. Adnan Ötüken), 1971,

49. Türk Kültürünün Gelişme Çağları I (Bahaeddin Ögel),1971.

50. Türk Kültürünün Gelişme Çağları II (Bahaeddin Ögel), 1971.

51. Türk Mitolojisi (Bahaeddin Ögel), 1971.

52. Türk Mitolojisi (Bahaeddin Ögel), 1971.

53. Seçmeler (C. Sıtkı Tarancı, haz. Gültekin Samanoğlu), 1971.

54. Eski Şarkı-Yaprak Dökümü (R. Nuri Güntekin, N. S. Banarlı'nın takdim yazısı ile),1971.

55. Mustafa Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım (Prof. Dr. A. Afetinan), 1971.

56. Türk Şehnâmesiden (Seçmeler, Midhat Cemal Kuntay, haz. Faruk K. Timurtaş), 1971.

57. Yalnızız (Peyami Safa), 1971.

58. Tanrı Dağı Ziyafeti-Balıkesir Muhasebecisi (R. Nuri Güntekin), 1971.

59. İbn Batuta Seyahatnâmesi'nden Seçmeler (haz. İsmet Parmaksızoğlu),1971.

60. Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'nden Seçmeler C.1 (haz. Atsız), 1971.

61. Şeyh Galib Divanı'ndan Seçmeler (haz. Abdülbâki Gölpınarlı), 1971.

62. Gönül Hanım (Müftüoğlu Ahmet Hikmet, haz. Dr. Fethi Tevetoğlu), 1971.

63. Çağlayanlar (Müftüoğlu Ahmet Hikmet, haz. Dr. Fethi Tevetoğlu), 1971.

64. Bâbur (Fernand Grenard, haz. Orhan Yüksel), 1971.

65. Dağyolu ve Günebakan'dan Seçmeler (H.Suphi Tanrıöver, haz. M. Necati Sepetçioğlu), 1971.

66. Malazgirt Zaferinden İstanbul Fethine (Dört Destan, Behçet Kemal Çağlar), 1971.

70'li yıllarda siyasî olaylar çok hızlı gelişiyor, hükümetler çok sık değişiyordu. 12 Mart 1971 Muhtırası'ndan sonra da böyle oldu. Demirel hükümeti istifa etti ve yeni bir hükümet kuruldu. Bizde adettir, maalesef gelen hükümet gidenin yaptıklarını, ülke için faydalı veya zararlı olup olmadığına bakmaksızın bir çırpıda yok sayar, her şeyi kendi ölçüleri ve siyasî eğilimlerine göre yeniden başlatır. Bu sefer de öyle oldu ve bazı basın-yayın kuruluşlarından, muhalif aydınlardan, sanat çevrelerinden ve birtakım siyasî partilerden gelen baskı ve engellemeler sebebiyle dizinin yayımına 1971 Nisan ayında son verildi ve yerine Kültür Yayınları adıyla yeni bir dizinin yayımlanmasına başlandı.

Bin kitaplık bir kütüphane kurma fikri, hiç şüphesiz iyi niyetli, güzel ve yerinde bir teşebbüstü. Noksan, yanlış, eksik tarafları elbet vardı. Bu da gayet tabii idi. Bunlar giderilebilirdi. Henüz 66 kitap yayımlanmıştı. Giderek çok daha kusursuz, hemen herkesin mutabık kalacağı eserler de basılabilirdi. Bu millî mesele karşısında iyi niyetle hareket edilir, ideolojik bir tutum ve tavır içine girilmez, olumlu eleştirilerle eksiklerin giderilmesine yardımcı olunsaydı bu mümkün olabilirdi. Ama öyle olmadı ve bu değerli ve faydalı kültür hamlesi, maalesef birtakım inatlaşmalara, siyasî ve ideolojik oyunlara kurban edildi.

Devrin vatansever aydınları, aklıselim sahibi kültür, sanat, edebiyat ve fikir adamları bundan elbet büyük üzüntü duydu. Çünkü onlar, gençleri yıkıcı yayımlardan, bozguncu fikirlerden korumanın birinci şartının, onları faydalı yayınlarla beslemek olduğunu, ilim, sanat ve felsefe alanında iyinin, doğrunun, güzelin seçilmesinin, ancak bu vasıfları taşıyan eserlerin, hiç olmasa kötüleri kadar çoğalıp yayılmasına ve gençlere sunulmasına bağlı olduğunu çok iyi biliyorlardı. Kötü ve zararlı yayınlar zaten çok fazla yapılıyordu. Faydalı eserler, objektif düşünmeyi öğreten, birtakım ahlâkî değerleri telkin eden, millî ve toplumsal kimliği güçlendirici eserler de en az onlar kadar yayımlanmalı ve çoğalmalıydı. "Bin Temel Eser" serisi bu düşüncelerle vücut bulmuştu. Yayımın durdurulması işte bu sebeple büyük üzüntü doğurdu. Devrin çok satan, itibarlı gazetelerinden biri olan Halka ve Olaylara Tercüman'ın sahibi Kemal Ilıcak (1934-1993) da büyük üzüntü duyanlardandı. "Bin Temel Eser" dizisini 1972'nin son aylarında gazetenin imkânlarıyla ve bu sefer "Tercüman 1001 Eser Yayınları" adıyla devam ettirmeye karar verdi. 1 Kasım 1972'de birinci kitap olarak Faruk Kadri Timurtaş'ın hazırladığı Yunus Emre Divanı, ikinci olarak da Ahmet Hamdi Tanpınar (1901-1962)'ın ünlü romanı Huzur yayımlandı. Biri ayın birinde, diğeri on beşinde olmak üzere ayda iki kitap yayımlanıyor ve her kitap on liraya satılıyordu. Ne yazık ki "Bin Temel Eser"in boşluğunu doldurmayı amaçlayan bu seriden de 70'li yılların sonuna kadar ancak 150 civarında kitap yayımlanabilmiştir.[6]

***

12 Mart Muhtırası'ndan sonra işbaşına gelen Nihan Erim (1912-1980) ve Ferit Melen (1906-1988) hükümetlerinin ardından 15 Nisan 1973 tarihinde Naim Talu (1919-1998) tarafından kurulan AP ve CGP koalisyon hükümeti zamanında, "Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı 1000 Temel Eser Yayınları" adıyla dizinin yayımına yeniden başlandı ve önce 2 cilt halinde Atatürk'ün Nutuk'u yayımlandı. Bu hükümette kültür işlerinden de sorumlu devlet bakanı olan İsmail Hakkı Tekinel (1925-1991), bu vesileyle kitapların başına konmak üzere kaleme aldığı önsözde, kültür- millet ilişkisi üzerinde durur ve ancak millî kültürlerini korumayı başaran milletlerin yaşayabileceklerine işaret eder. Ona göre, "Devletin başta gelen görevlerinden biri, milletin en büyük varlığı olan millî kültürüne sahip çıkması, onu koruması, kuşaklar boyuncu devamını sağlayacak şartları ve imkânları hazırlamasıdır. Bizi "millet" olarak çağlar boyunca ayakta tutan zengin ve özgün bir kültürümüz vardır. Son yıllarda kültürümüzü korumak ve nesiller arasında akışını sağlamak için önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bunlardan birisi de 1969 yılında yayımına başlanan 1000 Temel Eser dizisidir. "Eski Türk yazarlarının temel eser niteliğindeki, fikir, sanat, tarih ve edebiyat eserlerini, konuşulan, yaşayan canlı Türkçemizle sadeleştirerek basmak, böylelikle Millî Kültür mirasımızın yeni kuşaklara aktarılmasını sağlamak amacını güden bu faydalı dizi, 66 eser yayımlandıktan sonra, 1971 yılı Nisan ayında durdurulmuş ve yayın amacından uzaklaştırılarak Kültür Yayınları adı altında yeni bir dizi meydana getirilmiştir." Söz konusu önsözde Bakan Tekinel, millî kültürümüze önemli katkılarda bulunduğuna yürekten inandığı 1000 Temel Eser dizisinin, kaldığı yerden ve amacına uygun olarak yayımlanmasında büyük faydalar bulunduğunu, Kültür Müsteşarlığı olarak bu dizinin ve ayrıca, "Türk kültürüne ait inceleme eserleri ile batı kültürünün değer taşıyan aktüel eserlerinin de dilimize çevrilerek Kültür Yayınları adı altında yayımlanmasına devam edeceklerini" de sözlerine ekler.

Ne var ki "1000 Temel Eser" serisinin bu ikinci yayım dönemi de fazla uzun sürmedi. Aşağıda künyeleri verilen birkaç kitap daha yayımlandıktan sonra, 1974 yılı ocak ayı başında göreve gelen Bülent Ecevit (1925-2006) başkanlığındaki CHP ve MSP koalisyon hükümeti, serinin yayımını tekrar durdurdu.

"1000 Temel Eser" serisinin bu ikinci yayım döneminde ancak şu 5 kitap yayımlanabilmiştir:

67. Nutuk I(Atatürk, hazırlayanlar: Birol Emil, Melin Has'er, M. Ali Aydın), 1973.

68. Nutuk II (Atatürk, hazırlayanlar: Birol Emir, Melin Has'er, M.Ali Aydın),1973.

69. Terbiyenin Sosyal ve Kültürel Temelleri I (Ziya Gökalp, haz. Rıza Kardaş),1973.

70. Muhayyelât-ı Aziz Efendi (haz. Ahmet Kabaklı), İstanbul 1973.

71. Tuhfetü'l-Kibar Fî Esfâri'l Bihar (Kâtip Çelebi, haz. Orhan Şaik Gökyay), 1973.

CHP-MSP koalisyon hükümeti daha bir yılını doldurmadan Başbakan Ecevit, Eylül 1974'de istifa

etti. Yerine Sadi Irmak (1904-1990) başkanlığında yeni bir hükümet kurulduysa da güvenoyu alamadı ve aradan yaklaşık dört yıl geçtikten sonra Süleyman Demirel, Mart 1975 tarihinde AP-MSP-CGP ve MHP'den oluşan dörtlü koalisyon hükümetinin Başbakanı olarak yeniden iktidara geldi. Rıfkı Danışman da Kültür Bakanlığına getirildi. Böylece "1000 Temel Eser" dizisinin önü 3. defa açılmış oldu.

Ancak bu 3. dönemde dizinin yayımını kaldığı yerden yani 72. kitaptan itibaren Millî Eğitim Bakanlığı değil, yine "1000 Temel Eser" adıyla Kültür Bakanlığı devam ettirecek ve 1990'lı yılların sonlarına kadar aralıklarla 75 civarında kitap daha yayımlanmak suretiyle "1000 Temel Eser" serisinde çıkan kitap sayısı yaklaşık 150 civarında bir rakama ulaşacaktır. Öte yandan bu dönemde ilk yayımlanan 66 kitaptan bazılarının 2., hatta 3. baskılarının yapıldığı, tercümelerin, eski eserlerin ve bilhassa tanınmış şairlere ait divanların sade dille yayımlanmasına ağırlık ve öncelik verildiği dikkati çeker.[7] Elbet artık ilk kurulan komisyonlar da iş başında değildir. Bildiğim kadarıyla Kültür Bakanlığı diğer dizilerde olduğu gibi bu dizide de yayımlanması düşünülen kitapları, alanın uzmanlarına incelettirmiş ve onların verdiği raporlara göre hareket etmiştir.

Başbakan Demirel, bu 3. yayım döneminde çıkacak kitapların başına konmak üzere de bir önsöz yazmıştır. Bu önsözde Başbakan, "1000 Temel Eser" serisinin bitirilmesi üzerinde neden önemle durduklarını şu çarpıcı cümlelerle açıklar: "Bin Temel Eser, bir büyük boşluğu doldurmak üzere girişilmiş bulunan teşebbüsün adıdır." "Bin Temel Eser, millî birliğimizi oluşturan değerleri genç nesillere tanıtma gayesini gütmektedir." "Bin Temel Eser, büyük bir medeniyetin bugünkü ve yarınki Türkiye'ye açılmış penceresidir. Bu medeniyet bizimdir. Büyük medeniyetimizin büyük eserleri, bugünün ve yarının kuşaklarına ulaşmalıdır." "Her köyde, her mahallede, her kasabada ve her evde Bin Temel Eser'in kütüphanesini meydana getirebildiğimiz gün bahtiyar olacağım. Milletler kendi medeniyetlerine, kendi eserlerine sahiplik şuuru içinde yücelirler. Biz de ecdadımızın eserlerine ve değerlerine sahibiz."

Kültür Bakanı Danışmanı da yazdığı önsöze şu cümlelerle başlar: "1969'da yayımlanmasına başlanıp kısa zaman içersinde 66 sayısı çıkarılan "1000 Temel Eser" serisine, kaldığı yerden aynı hız ve inançla yeniden devam ediyoruz. Devlet eliyle tek "millî kültür serisi"ni teşkil eden "1000 Temel Eser" in, her köyde kurulacak bir kitaplığa temel olması esas alınmıştır. "1000 Temel Eser," çok kısa bir sürede aydın çevrelerimizin fikrî ihtiyacını karşılamış, hemen her sayısı yayımından sonra tükenmiş, birçok sayısının yeniden basılmasına zaruret hâsıl olmuştur."

1000 Temel Eser" Dizisine Yöneltilen Eleştiriler

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 1960'lı yıllarda yayımladığı "Büyük Türk Yazarları" ile "Çağdaş Türk Yazarları" dizilerinden başka ve onlarla birlikte "1000 Temel Eser" adıyla bir seri kitap daha yayımlayacağı, bu seride sanat, dil, edebiyat, sosyoloji, felsefe, mantık, psikoloji, tarih konularında kaleme alınmış kültür hayatımızın temel kaynak niteliğindeki belli başlı eserleriyle birlikte Lâtin edebiyatından, İngiliz, Amerikan, Fransız, Alman, İtalyan, Arap, Fars ve Rus dili ve edebiyatları başta olmak üzere değişik yabancı dillerden tercüme edilecek eserlerin de basılacağı duyulur duyulmaz, muhalif çevrelerden, kimi basın-yayın organlarından, bazı siyasî partilerde çöreklenmiş sol görüş mensubu kimselerden gelen itirazlar ayyuka çıktı, amansız bir karalama kampanyası, bir eleştiri furyası başlatıldı. "Mademki bizim ve bizden değil, varsın hiç olmasın" mantığı ile daha hangi kitapların basılacağını görmeden, kitapları okuyup incelemeden peşin bir yargıyla ve ideolojik bir tutumla bu eleştiri kervanına katılanlara göre, mevcut iktidarın yaptığı her icraat yanlıştı ve karşı çıkılmalıydı. Elbet olumlu bulanlar, önemli bir kültür hamlesi olarak görenler, fakat eksik ve düzeltilmesi gereken yanlarının olduğunu söyleyenler de vardı, ama diziye toptan karşı çıkanlar da az değildi ve her zaman olduğu gibi bunların sesi daha gür çıkıyordu. Önce dizinin adına takılıyorlardı. Temel kaynak niteliğindeki eserler "1000" rakamı ile sınırlı tutulamazdı. Bu sayı daha az veya daha fazla da olabilirdi. Böylesine iddialı bir yayım faaliyetinde eser sayısını sınırlamak yanlıştı. "Temel Eserler" serisi demek belki daha doğru olurdu. Komisyonlarda görev alan ilim ve sanat adamlarını beğenmeyenler de vardı. Dünya görüşü, ideolojileri bilinen insanlardı bunlar. Dolayısıyla bu konuda tarafsız davranmaları, çağdaş değerleri, devrimleri, Atatürkçü düşünceyi savunan eserleri seçmeleri düşünülemezdi.

Kitaplar art arda yayımlandıkça, eleştirilerin dozu daha da arttı. Bu sefer itirazlar daha çok kitapların muhtevasına, diline, yazarına ve fiyatına yöneldi. Onlara göre çıkan kitapların çoğu temel kaynak kitap olma niteliği taşımıyordu, sanat ve estetik açısından, ilmî ve edebî değer bakımından bu dizide yer almaması gereken sıradan kitaplardı. Dilleri Osmanlıcayı özendiren bir dildi. Her kitabın 5 lira gibi ucuz bir fiyatla satılması, maliyetini karşılamazdı. Komisyon üyelerine, eser sahiplerine bol keseden ödenen ücretler de dikkate alındığında, bu yoksul ülkenin bütçesi bu yükü kaldıramazdı. Belli ki devletin imkânlarıyla dost-ahbap zengin edilmek isteniyordu vb.[8]

Zamanın gazete ve dergilerinde bu türden onlarca eleştiri yazısı yer almıştır. Çok az da olsa aralarında gerçek olanı, doğru olanı söyleyenler, yanlışları göstermeye çalışanlar da olmakla beraber[9], büyük çoğunluğu ideolojik bir tutumla diziye toptan karşı çıkıyordu. Türk Dil Kurumu da oluşturduğu bir kurul vasıtasıyla ilk çıkan 66 eseri inceletmiş ve basında çıkan eleştirileri de dikkate alan 39 sayfalık bir rapor hazırlatarak bir kitapçık halinde yayımlamıştı.[10] Bu rapora göre de yayımlanmış olan bu 66 kitap, konu, dil ve düşünce yönünden Türk kamuoyunda türlü yorum ve tartışmalara yol açmıştır. Çünkü bu kitapların büyük çoğunluğu temel eser olma niteliklerden yoksun, cılız ve özsüz kitaplardır. Başbakan ile Millî Eğitim Bakanı'nın önsözlerde dile getirdikleri amaçlarla hiç örtüşmeyen bir takım gizli düşünce ve eğilimler içermektedirler. Cumhuriyet rejimine, Atatürk ilkelerine, çağdaş uygarlığa ve bilimsel düşünceye temelden karşıt bir tutum sergilenmekte, ortaçağ düzenine duyulan özlem ve bu hayali gerçekleştirme yönünde telkinler yapılmaktadır. Atatürk ve Kurtuluş Savaşı'nı yapan şerefli insanlara dil uzatılmaktadır. Cumhuriyet rejimi küçük düşürülmekte, eski Osmanlı düzenine özlem uyandırılmaktadır. Batılılaşmaya, insancı anlayışa, devrimciliğe, demokratik anlayışa karşı cephe alma, sömürgeci anlayışı savunma söz konusudur. 27 Mayıs düşmanlığı yapılmaktadır. Değerini topluma kabul ettirmiş, okul kitaplarında kendilerinden saygıyla söz edilen yenilikçi Türk büyüklerine haksız ve dayanıksız saldırılar yapılırken, bir kısmı yazar olarak hiç tanınmayan, bir kısmının da değeri çok su götüren kişilere gerçek dışı aşırı övgüler yapılmaktadır. Devlet parasını savurma, belli kişileri kayırma söz konusudur. Atatürk devrimiyle gerçekleştirilmiş olan Batı'ya yönelik kültür değişmesine açıkça karşı çıkılmaktadır. Dil devrimine ve Türk Dil Kurumuna karşı haksız olarak saldırılmaktadır. Eserlerin dili de en az yarım yüzyıl öncesini yansıtan, eskimiş, karışık, yoz bir dildir vs, vs.[11]

Yukarıda künyelerini verdiğimiz yayımlanan ilk 66 eseri tarafsız bir gözle okuyup inceleyen sağduyu sahibi kimseler, elbet bunların çok abartılı ve insaf sınırlarını zorlayan eleştiriler olduğunu göreceklerdir. Söylenenlerin neredeyse tamamının gerçekle pek ilgisi yoktur. Ama raporu hazırlayanların dünya görüşünü, ideolojilerini, siyasî eğilimlerini yansıttığı doğrudur. Üstelik bunlar ilk defa bu vesileyle söylenen ve duyulan sözler de değildir. Belli bir siyasî görüşün ve ideolojinin temsilcisi olan tuzu kuru bazı elitlerle karnı tok sırtı pek bazı bürokratlar, devletin çeşitli organlarında ele geçirdikleri mevzilerinden başlarını kaldırarak bu ülkede 50-60 yıldan beri kendileri gibi düşünmeyen büyük halk çoğunluğuna maalesef hep bu türden temelsiz, dayanaksız klişe sözlerle, kalıp ifadelerle saldırmış, çirkin, yakışıksız bir siyasî propaganda aracı olarak her fırsatta bunları tekrar edip durmuşlardır. Şimdi bir kere daha hücuma geçtikleri anlaşılmaktadır. Büyük çoğunluğu muhtemelen İstanbul Boğazı'nın yamaçlarındaki villasında içkisini yudumlarken, bir yandan da hiçbir zaman yakından görüp tanımadığı Anadolu insanının sorunları üzerine kaleme aldığı kitaplarda, dergi ve gazete yazılarında yoksulluk edebiyatı yapan bu beylere bakılırsa, sözgelimi Peyami Safa, Orhan Seyfi ve Faruk Nafiz'in sanat ve düşünce seviyesi tartışma götürür. Üstelik Faruk Nafiz, vatana ihanetten sanık olarak Yassıada'ya götürülen politikacılardan biridir. Onun bu Ada'da yazdığı ve 27 Mayıs'ı yapanları aşağılayan şiirlerini (şairin Zindan Duvarları adını verdiği şiirler), Han Duvarları'nın sonuna ekleyerek yayımlamak, 27 Mayıs düşmanlığı yapmaktır. Mustafa N. Sepetçioğlu diye, kimsenin tanımadığı birine yazar olarak bu seride yer verilmesi ise, şaşırtıcı olmaktan da ötedir.[12]

Adı geçen raporda bunlar gibi daha pek çok örnek bulup göstermek mümkündür. Burada sadece birkaç tanesini anmakla yetinilmiştir.

Orhan Seyfi (Orhon,1890-1972)'nin sanatı, kuvvetli bir şair olup olmadığı elbet tartışma konusu yapılabilir, Mustafa N. Sepetçioğlu (1932-2006)'nun 1970'li yıllarda henüz pek tanınmadığı

elbet söylenebilir. Bu yoldaki eleştirilere bir ölçüde katılmak da mümkündür. Fakat Peyami Safa (1899-1961) ile Faruk Nafiz (Çamlıbel, 1898-1973)'i aynı kategoriye dâhil etmek insafla bağdaştırılamaz. Burada peşin hükümle hareket edildiği, bir art niyet olduğu açıktır. Dizinin ilk kitabının yayımlandığı 1969 yılında Peyami Safa öleli sekiz yıl olmuş, yani o, Cumhuriyet döneminde yetişen önemli bir romancı, gazeteci ve fikir adamı olarak kültür ve edebiyat tarihimizde hak ettiği yeri çoktan almıştı. Cumhuriyet'in ilanını takip eden yıllarda yazdığı memleket şiirleri, bu arada edebiyatımızın en uzun soluklu manzumelerinden birisi olan "Han Duvarları" ile Türk aydınlarının ve edebiyatçılarının bakışlarını İstanbul'dan Anadolu'ya çevirmelerinde ve dolayısıyla "memleket edebiyatı" fikrinin yerleşip kökleşmesinde önemli rol oynayan, sade Türkçenin, heceli şiirin olduğu kadar aruzun da usta şairlerinden biri olan Faruk Nafiz ise bir sanatkâr olarak şöhreti çoktan yakalamış bulunuyordu. Bir askeri darbe sonunda tutuklanıp cezaevine konması, onun sanatının değerini azaltmayacağı gibi, Yassıada zindanında romantik aşk şiirleri yerine yaşadığı acıları, uğradığı haksızlıkları ve adaletsizlikleri konu edinen şiirler yazması kadar da, tabii bir şey olamazdı. Bu şiirleri sadece işlediği duygulara, yazıldığı mekân ve zamana göre değil, bir sanat eserinin taşıması gereken nitelikler açısından ele almak lâzımdı. Tarafsız ve objektif eleştirinin gereği buydu. Bu şiirler acı şiirleri, isyan şiiriydiler elbet, ama "şiirdiler" ve usta bir şairin kaleminden çıkmışlardı. Önemli olan da sanattır zaten, evrensel ve ebedî olan odur ve Tanpınar'ın dediği gibi "asıl sanat öldükten sonra yaşamaktır."

Nitekim 27 Mayıs darbesini yapanlarla ona alkış tutanlar bugün ortada yok, unutulup gittiler. Mağdur edilenlerin çektiği eziyetler geri gelmedi elbet, ama hiç olmasa itibarları iade edildi. İdam edilenler ise "demokrasi şehidi" olarak anılıyorlar, adları okullara, alanlara, yollara verildi, meydanlara heykelleri dikildi. Faruk Nafiz'e gelince, o dimdik ayaktadır, sanatıyla, eserleri ile yaşamaya devam etmektedir. Demek oluyor ki bir sanat adamını, bir sanat ürününü siyaset dünyasının kaypak ve her an değişmeye mahkûm ölçüleriyle değerlendirmek, bizi her zaman doğru sonuçlara götürmüyor. Zira bu dünyada bugün şöyle olan, yarın böyle olabilmektedir. Dolayısıyla 27 Mayıs gibi siyasî karakterli bir olayın bir büyük şairin sanatını ve eserini değerlendirirken ölçü alınması ve bu şiirlerin 27 Mayıs düşmanlığının gerekçesi olarak gösterilmesi yakışıksız bir davranıştır. Söz konusu raporu hazırlayanların bunu bilmedikleri elbet söylenemez. Ama onlar üzüm yemek değil bağcı dövmek ve mutlaka dizinin yayımını durdurmak amacıyla yola çıktıkları için kitaplarda kendi düşüncelerine ve ideolojik eğilimlerine ters düşen nitelikler bulmak istemişler ve aradıklarını da elbet bulmuşlardır.

Oysa henüz 100 kitap bile yayımlanmamıştı. Daha 900'den fazla kitap seçilip yayımlanacaktı. İleride onların beğenip seçeceği kitapların yayımlanması de imkân dâhilindeydi. Nasıl olsa hükümetler çok sık el değiştiriyordu. O sebeple sadece suçlamak ve dizinin yayımını durdurmak yerine eksikleri, yanlışları göstermek ve düzeltilmesini sağlamak suretiyle dizinin tamamlanmasına ve 1000 kitaplık bir kütüphanenin kurulmasına yardımcı olmak herhalde çok daha doğru ve yerinde bir davranış olurdu. Ama bu maalesef başarılamamıştır. O bakımdan, adı geçen rapor, birinin ak dediğine diğerinin gözü kapalı kara dediği 1970'li yıllarda, ülkemizdeki siyasî havayı, ideolojik fanatizmin, kutuplaşmanın ve saplantının vardığı noktayı göstermesi bakımından gerçek bir ibret belgesi olarak değerlendirilmelidir.

"Bin Temel Eser" dizisini çok doğru ve yerinde bir tespitle "gediğe oturan taş" olarak niteleyen değerli ilim adamı ve gazeteci-yazar Ahmet Turan Alkan'ın dediği gibi, yayınevlerinin gençlikle teması da büyük ölçüde bu dizi ile başlamış ve 70'li yılların başında "5" lira gibi standart bir fiyatla satışa sunulan bu dizi kitaplarının girmediği ev hemen hemen kalmamıştır. Yayınevleri de bu dizi ile kitap okuyucusu ve gençlerle buluşmuş ve müşteri profili itibariyle daha geniş bir kitleye hitap etmeye başlamıştır. Bu gelişme, aynı zamanda Millî Eğitim Bakanlığı yayımlarında geleneksel çizginin terk edilmesinin de başlangıcını teşkil etmiştir. Günümüzde de devlet, yayıncılıktaki fonksiyonunu ciddi olarak yeniden hatırlamalı ve yayımlanması gerektiği halde özel sektörün iltifat etmediği "kaynak" niteliğindeki baskısı külfetli eserleri kendisine hedef seçmelidir.[13]

Sonuç olarak diyebiliriz ki kitaptan korkmak, kitap düşmanlığı yapmak ilkel bir davranıştır. Keşke kitaplarla dolu kütüphanelerimiz, kitabı ve okumayı seven çocuklarımız ve gençlerimiz çoğunlukta olsa! Onlar okuya okuya doğru ile yanlışı, iyi ile kötüyü ayırmayı eninde sonunda kolayca öğrenirler. Yeter

ki biz bu imkânı onlara hazırlayalım. Yukarıda da ifade edildiği gibi, 1000 eserlik bir kütüphane kurma düşüncesi, bütün eksiklerine ve hatalarına rağmen, güzel ve faydalı bir düşünceydi. Ne yazık ki, değil 1000 esere, 200 esere bile ulaştırılamadı. Yarım kalmayıp bitirilebilseydi ve bugün 1000 kitaplık özel bir kütüphanemiz daha olsaydı, kötü mü olurdu? 1960'lı yılların sonlarına doğru yaşları benim gibi 25-30 civarında olanlar, bu kitapları gerçekten severek okudular, bir sonraki kitabın gelişini tiryakisi oldukları aylık bir sanat dergisini bekler gibi dört gözle beklediler. Pek çoğumuzun evinde bu kitaplar öyle sanıyorum ki bugün de rafları süslemekte ve kimi aileler bunları çocuklarına büyük bir güvenle tavsiye edip okutmaktadırlar. Bunlar iddia edildiği gibi devletin kendi kafasına göre plânlayıp çıkardığı öyle sıradan kitaplar değil, devrin önde gelen kültür ve ilim adamları tarafından gençlerin fikrî ve kültürel altyapısını tamamlayıcı eserler olarak görülüp seçilmiş, her biri gerçekten bilgi yüklü eserlerdir. Devletimizin başındakiler ne düşünüyorlar bilemem, ama bizi "millet" olarak bir arada tutan kültürel değerlerimizin ve bütün mukaddeslerimizin büyük bir hızla dejenerasyona uğradığı, hayatımızdaki yıkıcı tesirleri gittikçe daha belirgin hale gelen korkunç bir yozlaşmanın içine her geçen gün biraz daha sürüklendiğimiz, milletimizin adının, "Türklüğümüz"ün bile fütursuzca tartışma ve hatta alay konusu yapılabildiği günümüzde, çocuklarımıza "işte sen busun, senin edebiyatın bu, senin sanatın, tarihin, örfün ve âdetin, kültürün bu" diyecek bu tür kitapları yayımlayacak dizilere, bugün dünden çok daha fazla ihtiyacımız vardır.[14]

[1] Mehmet Kaplan, Edebiyatımızın İçinden, Dergâh Yayınları, 3. bs., İstanbul 2004, s.10.

[2] Mustafa Özbalcı, Kültür Köprüsü (önsöz), Akçağ Yayınları, Ankara 2000.

[3] Osman Akkuşak, "Tercüme Külliyatı" ve "Bin Temel Eser", Yeni Şafak, 06.01.2008; "Hasan-Âli Yücel", Büyük

Türk Klâsikleri, Ötüken-Söğüt Neşriyat, İstanbul 2002, C. 13, s. 316-335.

[4] T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı: "1969 yılı programı, icra plânı, ikinci beş yıl, 1968-1972", Ankara 1969, s.104.

[5] Hisar Dergisi, Ocak 1968, nu. 49, s.16.

[6] Mehmet Çınarlı, "Geçen Yıl", Hisar Dergisi, Ocak 1970, nu.73, s.3; İlhan Geçer, "Yeni Yayınlar,"Hisar, Aralık 1972, nu.180, s 23.

[7] Kültür Bakanlığı Yayın Kataloğu, Ankara 1981, 104 s.; Kültür Bakanlığı Yayımlar Dairesi Başkanlığı Yayın Kataloğu: 1968-1998 (haz.

Mehmet Toprak), Ankara 1998, 467 s.; Kültür Bakanlığı Yayın Kataloğu: 1952-1999 (haz. Mehmet Toprak), Ankara 2000, 470 s.

[8] Mehmet Türker Acaroğlu, "Mllî Eğitim Bakanlığının "Bin Temel Eser" Dizisi", Türk Dili Dergisi, Haziran 1970, nu. 225, s.206-208;

Oktay Akbal, "Bin Temel Üzerine", Cumhuriyet, 14 Temmuz 1971; Cihat Baban, "Klâsikler ve 1000 Temel Eser", Cumhuriyet, Temmuz 1971; Oktay Akbal, "Kendilerini Savunuyorlar", Cumhuriyet, 28 Temmuz 1971.

[9] Kerim Yund, "Türk Atasözleri ve Deyimleri", Türk Dili Dergisi, Temmuz 1971, nu. 138, s.280-293; Mehmet Çınarlı ve İlhan Geçer,

a.g.y.

[10] Millî Eğitim Bakanlığının "1000 Temel Eser" Dizisi Üzerine Rapor, TDK Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1971.

[11] "1000 Temel Eser" Dizisi Üzerine (Türk Dil Kurumu'nca Hazırlanan Raporun Özeti)," Türk Dili Dergisi, Temmuz 1971, nu. 138, s.297-

299 ; "1000 Temel Eser Üzerine Rapor", Dost, Ağustos 1971, nu.82, s.19-29.

[12] Adı geçen rapor, s. 17.18.19.20.

[13] Ahmet Turan Alkan, "Devlet yayıncılığı: Tamam mı, devam mı?"Aksiyon Dergisi, 2 Şubat 2004 (htpp://www.aksiyon.com.tr).

[14] http://www.itusozluk.com/göster.php/1000+temel+eser

Türk Yurdu ,Haziran 2011,Cilt: 31, Sayı : 286